

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

11.05 - МКР. 1593 «С» 2023.10.31. 017. ПЗ

НУБІП України

ГРЕЧКО АННИ ВОЛОДИМИРІВНИ

2023 р.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет

УДК 657.47:633-027.3

ПОГОДЖЕНО
Декан економічного факультету

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
в.о. завідувача кафедри обліку та
оподаткування

_____ Анатолій ДІБРОВА
(підпис)

_____ Володимир ЛИТВИНЕНКО
(підпис)

« » 2023 року

« » 2023 року

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

*«Обліково-контрольне забезпечення витрат виробництва та виходу
продукції рослинництва»*

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування
(код і назва)

Освітня програма «Облік і аудит»
(назва)

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Гарант освітньо-
професійної програми

к.е.н., доцент

Тамара ГУРЕНКО

Керівник
магістерської
кваліфікаційної роботи
к.е.н., доцент

Олена КОЛЕСНИКОВА
(ІІБ керівника)

Виконав

Анна ГРЕЧКО
(ІІБ студента)

Київ - 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЮРЕСУРСІВ І
 ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
 Економічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

обліку та оподаткування

д.е.н., проф.

Любові УЦАЛЕНКО

« »

2022 р.

ЗАВДАННЯ

ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

СТУДЕНТЦІ

Гречко Анни Володимирівни

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування

(код і назва)

Освітня програма «Облік і аудит»

(назва)

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Тема магістерської кваліфікаційної роботи «Обліково-контрольне забезпечення витрат виробництва та виходу продукції рослинництва»
 затверджена наказом ректора НУБіП України від 31 жовтня 2022 року №1593

«С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру _____

Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи: нормативно-правові акти, які регулюють облік витрат на виробництво продукції, праці вітчизняних та зарубіжних вчених, бухгалтерським фінансова звітність та дані аналітичного і синтетичного обліку.

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Теоретичні засади обліку та внутрішнього контролю витрат виробництва та виходу продукції рослинництва.
2. Облікове забезпечення витрат виробництва продукції рослинництва.
3. Внутрішній контроль в управлінні витратами виробництва та виходу продукції рослинництва.

Перелік графічного матеріалу (за потреби): таблиці, рисунки.

Дата видачі завдання « » _____ 2022 р.

**Керівник магістерської
 кваліфікаційної роботи**

(Підпис)

Олена КОДЕСНИКОВА

(прізвище та ініціали)

**Завдання прийняв до
 виконання**

(Підпис)

Анна ГРЕЧКО

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	1
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ТА ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА	10
1.1 Економічна сутність витрат виробництва та їх класифікація	10
1.2. Оцінка законодавчої бази з обліку виробничих витрат та калькулювання собівартості продукції рослинництва	19
Висновки до 1 розділу	22
РОЗДІЛ 2. ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ТА ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА	22
2.1. Організаційно-економічна характеристика досліджуваного підприємства	24
2.2. Організація обліку витрат виробництва та виходу продукції рослинництва	29
2.3. Методика обліку витрат виробництва та виходу продукції рослинництва відповідно до облікової політики підприємства	38
2.4. Формування облікової та звітної інформації про витрати виробництва та виходу продукції рослинництва	48
Висновки до 2 розділу	50
РОЗДІЛ 3. ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ В УПРАВЛІННІ ВИТРАТАМИ ВИРОБНИЦТВА ТА ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА	52
3.1. Методичні прийоми внутрішнього контролю витрат виробництва та виходу продукції рослинництва	52
3.2. Методика внутрішнього контролю витрат виробництва та виходу продукції рослинництва і її вплив на результати діяльності підприємства	57
3.3. Узагальнення матеріалів контролю для прийняття управлінських рішень щодо раціонального управління витратами виробництва та виходу продукції рослинництва	62
Висновки до 3 розділу	68
ВИСНОВКИ	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73
ДОДАТКИ	77

ВСТУП

НУБІП України

Актуальність теми дослідження. У сучасних економічних умовах облік витрат виробництва та виходу продукції рослинництва є найбільш великою і трудомісткою ділянкою бухгалтерського обліку. Оскільки саме витрати на виробництво формують показник її собівартості, що безпосередньо впливає на розміри прибутку, отриманої від реалізації виробленої продукції.

НУБІП України

Проблема організації обліку та управління витратами на виробництво є актуальною для всіх організацій, однак крім загальних факторів, облік витрат

НУБІП України

в сільськогосподарських організаціях ускладнюється особливостями технологічного процесу виробництва. Рослинництво є однією з найбільш значущих галузей сільського господарства, від рівня собівартості виробленої

НУБІП України

продукції та її якості залежить не тільки прибутковість організацій, а й продовольча безпека держави в цілому. Крім того, облік витрат на виробництво продукції в рослинництві пов'язаний специфічними особливостями взаємозв'язку економічних, природних і біологічних процесів, тривалістю виробничого циклу, які в сукупності впливають на завдання і методику бухгалтерського обліку витрат.

НУБІП України

Дані бухгалтерського обліку є важливим компонентом інформаційного забезпечення системи управління будь-якої сільськогосподарської організації.

НУБІП України

Саме в рамках бухгалтерського обліку формується необхідна менеджменту інформація про факти господарського життя сільськогосподарської організації, активи, зобов'язання, доходи і витрати, і, відповідно, про фінансовий результат діяльності.

НУБІП України

Так як саме собівартість продукції визначає фінансовий результат діяльності організації, то використання передових методів бухгалтерського обліку, аналізу, внутрішнього контролю та прогнозування витрат може

НУБІП України

сприяти більш точному обчисленню собівартості продукції сільського господарства, що допоможе менеджменту організації знайти шляхи зниження витрат на її виробництво і підвищення її конкурентоспроможності. Інформація

про собівартість виробленої сільськогосподарської продукції важлива для правильного встановлення цін на неї, виходячи з бажаних показників рентабельності. Вищесказане визначає актуальність обраної теми.

Проблемним питанням обліку виробничих витрат, їх моніторингу та шляхам вдосконалення обліково-контрольного забезпечення витрат

виробництва та виходу продукції рослинництва присвячені праці багатьох вітчизняних учених, зокрема Т. Безродної, Ф. Бутиця, В. Вольської, О. Гудзинського, В. Деря, В. Жука, Т. Камінської, В. Лінник, Б. Мельничук, І.

Охріменка, А. Пилипенко, І. Садовської, В. Савчука, Л. Сука, А. Штангрет, О.

Шпичака та ін.

Мета дослідження –

Завдання, які необхідно вирішити в процесі теоретичне обґрунтування та практичне удосконалення обліково-контрольного забезпечення витрат виробництва та виходу продукції рослинництва виконання роботи:

1. Вивчити економічну сутність витрат виробництва та їх класифікацію.

2. Оцінити законодавчу базу з обліку виробничих витрат та калькулювання собівартості продукції рослинництва.

3. Навести організаційно-економічну характеристику досліджуваного підприємства.

4. Проаналізувати організацію обліку витрат виробництва та виходу продукції рослинництва на підприємстві.

5. Охарактеризувати методика обліку витрат виробництва та виходу продукції рослинництва відповідно до облікової політики підприємства.

6. Дослідити процес формування облікової та звітної інформації про витрати виробництва та виходу продукції рослинництва.

7. Розглянути методичні прийоми внутрішнього витрат виробництва та виходу продукції рослинництва на підприємстві.

8. Обґрунтувати методику внутрішнього контролю витрат виробництва та виходу продукції рослинництва та її вплив на результати діяльності підприємства.

9. Узагальнити матеріали контролю для прийняття управлінських рішень щодо раціонального управління витратами виробництва та виходу продукції рослинництва.

Об'єкт дослідження – процес обліку витрат на виробництво продукції рослинництва.

Предмет дослідження – теоретичні, методичні і практичні питання обліку витрат виробництва та виходу продукції рослинництва.

Методи дослідження. При дослідженні теоретичних положень з обліку витрат виробництва та виходу продукції рослинництва застосовувались методи теоретичного узагальнення і порівняння. За допомогою системного підходу, а також методів аналізу та синтезу визначено місце витрат виробництва в системі бухгалтерського обліку. Для удосконалення класифікації витрат рослинництва в обліку застосовувалися методи причинно-наслідкового зв'язку, а також абстрактно-логічний. Дослідження методів обліку витрат та їх значення для обчислення результатів діяльності підприємств здійснювалося на основі діалектичного підходу, з використанням методів індукції та дедукції. При дослідженні сучасного стану обліку витрат виробництва та виходу продукції рослинництва використано методи економіко-статистичного спостереження, групування, порівняння, деталізації.

Для вивчення питань сучасної методики обліку витрат виробництва та виходу продукції рослинництва застосовувалися метод групування, а також графічний метод.

У процесі дослідження використовувалися праці вітчизняних та зарубіжних вчених з теорії та методології бухгалтерського обліку, законодавчо-нормативні акти, що регламентують організацію і ведення бухгалтерського обліку.

Інформаційною базою дослідження слугували матеріали підприємства, а також інформація із мережі Internet.

Наукова новизна. Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробці організаційно-методичних підходів і практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку витрат виробництва та виходу продукції рослинництва. Були сформовані уявлення про сутність витрат, собівартості, калькуляції; вивчено методичні основи документального, аналітичного та зведеного обліку витрат і виходу продукції рослинництва, а також калькулювання собівартості продукції рослинництва та закріплення навичок їх застосування.

Практичне значення. Результати даного дослідження спрямовані на удосконалення внутрішнього контролю в управлінні витратами виробництва та виходу продукції рослинництва. Було запропонована методика внутрішнього контролю витрат виробництва та виходу продукції рослинництва, обґрунтовано її вплив на результати діяльності підприємства.

Структура та обсяг роботи. Дана робота складається з вступу, трьох розділів, які поділяються на підрозділи, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 78 сторінок. Робота містить 10 таблиць, 14 рисунків, 1 додаток. Список використаних джерел налічує 53 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ
ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ТА ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ
РОСЛИНИЦТВА

1.1. Економічна сутність витрат виробництва та їх класифікація

Кожне підприємство, перш ніж почати виробництво продукції, визначає який прибуток воно зможе отримати. Прибуток підприємства залежить від двох показників: ціни продукції і витрат на її виробництво.

Витрати на виробництво є одним з найважливіших показників, що характеризують діяльність підприємства. Їх величина впливає на кінцеві результати діяльності підприємства і його фінансовий стан. Певний рівень витрат, що складається на підприємстві, формується під впливом процесів, що протікають в його виробничій, господарській та фінансовій сферах. Так, чим ефективніше використання у виробництві матеріально-технічних, трудових і фінансових ресурсів і раціональніше методи управління, тим більше з'являється можливостей для зниження витрат на виробництво продукції в економічному механізмі підприємства.

Перед початком виробничого процесу керівництвом економічного суб'єкта, як правило, формуються планові показники за обсягом товарообігу, витрат і фінансових результатів. Задля визначення фінансових результатів проводиться вивчення ринку, аналізується попит і пропозиція, а також цінова політика підприємств-конкурентів, що реалізують аналогічний вид продукції (товари, роботи, послуга). На основі планової ціни та обсягу товарообігу визначається можлива виручка від реалізації продукції і відбувається зіставлення цього показника з тими витратами, які виникнуть при наявності виробничого процесу.

Запуск виробничого процесу на підприємстві передбачає вкладення грошових коштів в придбання ресурсів, без яких він не може початися.

Під витратами виробництва розуміється сукупність використаних ресурсів, необхідних для здійснення процесу виробництва. Витрати виробництва оцінюються в грошовому вираженні. На основі виробничих витрат визначається собівартість виробленої продукції, яка служить

фундаментом для визначення цінової політики підприємства. Виробничі витрати розраховуються шляхом множення ціни спожитого ресурсу на його кількість, тобто, ціна – це якісний показник. Кількість в даному випадку виступає натуральний показник по витраті сировини і матеріалів, термін

виконання роботи, наприклад, скільки годин здійснює трудову діяльність спеціаліст. Витрати по об'єктах основних засобів (обладнання) розраховуються на основі обраного способу нарахування амортизаційного відрахування.

Витрати – основний обмежувач прибутку і одночасно головний фактор, що впливає на обсяг пропозиції. Ухвалення управлінських рішень неможливе без аналізу поточних витрат і визначення їх величини в перспективі. Також, чим менша собівартість виробленої продукції, тим більше є конкурентоспроможним підприємство, доступнішим продукція для споживача і тим відчутнішими економічний ефект від її продажу.

Рослинництво – головна галузь сільськогосподарського виробництва, найважливіше джерело продовольчих і сировинних ресурсів, основа цивілізації людства.

Термін «Витрати виробництва» розкривається у багатьох літературних джерелах різними авторами по-своєму. Майже всі вони орієнтуються на Положення (стандарт) Бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Це означає, що кожен з авторів зміг сформулювати і висловити своє бачення поняття «Витрати виробництва». Витрати виробництва розглядають у своїх працях такі науковці-дослідники: О. В. Лишиленко, І. А. Волкова, Г. О. Партин, Ф. Ф.

Бутиней, В. Г. Швець, Т. І. Єфіменко, Н. В. Чебанова, П. О. Гура, Т. Г. Мельник, Т. М. Моторина та багато інших (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Розкриття терміну «Витрати виробництва» в літературних джерелах

№	Автор	Визначення
1	Чебанова Н. В., Єфіменко Т. І.	Витрати виробництва – витрати різних видів економічних ресурсів (сировини, праці, основних засобів, послуг, грошей), безпосередньо пов'язані з виробництвом економічних благ
2	Швець В. Г.	Витрати виробництва – це витрати підприємства, зв'язані з основною його діяльністю за певний період, незалежно від того, відносять їх на собівартість продукції в цьому періоді чи ні
3	Бутинець Ф. Ф.	Витрати виробництва – вартість усіх видів факторів виробництва, що витрачаються для виготовлення певної кількості товарів
4	Чебанова Н. В.	Витрати виробництва визначаються згідно концепції альтернативної вартості і є вартісною оцінкою продукції з боку її виробника
5	Партич Г. О.	Витрати виробництва – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття або амортизації активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками)
6	Волкова І. А.	Витрати виробництва – це витрати на управління виробництвом, амортизацію основних засобів і нематеріальних активів загальногосподарського призначення, утримання, ремонт, страхування, тощо
7	Тура Н. О., Мельник Т. Г., Моторина Т. М.	Витрати виробництва – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття або амортизації активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками)
8	Лишиленко О. В.	Витрати виробництва – це узагальнення інформації про використанні ресурсів, допоміжних матеріалів у виробничій діяльності підприємства

Джерело: сформовано автором

Формування системи управління ефективністю виробництва зерна сільськогосподарськими підприємствами, зокрема собівартість повинно враховувати відмінності їх роботи в реальних умовах. Її суть полягає в забезпеченні оперативної адаптації підприємств до змін, високої гнучкості й адаптивності усіх елементів системи, автономного й економічного функціонування підприємств та їх міжструктурних підрозділів. [2]

В економічній літературі серед науковців не існує єдиного підходу до визначення поняття «калькуляція». Більш з них вважає, що система обліку

витрат та калькулювання собівартості продукції має включати організацію обліку з реєстрації, накопичення і групування витрат, калькулювання собівартості продукції відповідно до обраної методики та сукупність інструментів з управління витратами.

Виробнича собівартість власної продукції потрібна для аналізу господарської діяльності і прийняття управлінських рішень та складання звітності. Це стосується продукції рослинництва так і продукції тваринництва.

Процес визначення ефективності виробничої діяльності вимагає здійснення оцінки факторів і заходів, що впливають на величину доходів і

продуктивності використання ресурсного потенціалу. Одним із центральних питань у забезпеченні ефективності виробничої діяльності є пошук та реалізація заходів щодо зниження витрат на одиницю продукції. Тому з метою

поліпшення інформаційного забезпечення контролю витрат, їх аналізу та управління, матеріальні витрати в зерновому виробництві, такі як витрати на добрива, у плануванні й нормуванні рекомендують розподіляти на

підтримуючі та продуктивні. Наприклад, збільшення частки активної речовини добрив, внесених у ґрунт, підвищують урожайність зернових культур і, відповідно, знижується рівень витрат у розрахунку на одиницю

продукції [3].

Отже, процес калькулювання є невід'ємною частиною облікового процесу та основою для прийняття ефективних управлінських рішень.

Методика здійснення калькулювання повинна враховувати організаційно-технологічні особливості галузі, оскільки це впливає на отримання

об'єктивних фінансово-економічних показників. На організацію процесу калькулювання суттєво впливають обрані методи калькулювання, об'єкти обліку витрат і об'єкти калькулювання собівартості продукції, класифікація

витрат та інші фактори. Тому необхідні новітні підходи до обліку витрат виробництва, що дають змогу визначати собівартість залежно від запитів менеджменту.

Сутність проблеми управління витратами полягає.

- не у точному визначенні величини собівартості продукції, а у виявленні того, як вона утворилась;

- процес управління витратами повинен бути направлений на формування собівартості у попередньому на поточному режимах та оперативному втручанні у діяльність підприємств у разі виявлення відхилень від бажаного стану [32, с. 7].

Прийнято виділяти види витрат: матеріальні, на оплату праці, на ремонт і відновлення основних засобів, додаткові (на навчання, соціально-культурні потреби) і ін.

Чітка класифікація витрат є важливою передумовою правильної організації обліку і управління ними. Залежно від поставленої мети, класифікація може здійснюватись за різними ознаками. Певні витрати можуть бути важливими для одного типу управлінських рішень і не братись до уваги для інших. Класифікацію витрат за основними ознаками наведемо в табл. 1.2.

Таблиця 1.2
Класифікація витрат за основними ознаками

№	Ознака	Характеристика витрат
1	За визначенням фінансового результату	Вичерпані та невичерпані
2	За визначенням відношення до собівартості продукції	На продукцію за відповідний період
3	За способами перенесення вартості на продукцію	Прямі та непрямі
4	За відношенням до процесу виробництва	Основні та загальновиробничі
5	За ступенем впливу обсягу діяльності на рівень витрат	Змінні та постійні
6	За відношенням до прийняття рішень	Релевантні та нерелевантні
7	За відношенням до варіантів дії	Дійсні та альтернативні
8	За контролем виконання	Контрольовані та неконтрольовані
9	За календарними періодами	Одноразові, поточні, довгострокові
10	За функцією управління	Виробничі, комерційні, адміністративні

Джерело: сформовано автором за [12, 20, 38]

Витрати пов'язані з використанням власної продукції, яка перетворюється в ресурс подальшого виробництва, називаються внутрішніми.

Зовнішні витрати являють собою витрати грошових коштів на придбання сировини, матеріалів, палива та інших ресурсів, які не є власністю фірми.

Постійні витрати (fixed cost) – це витрати, величина яких у короткостроковому періоді не змінюється зі збільшенням або скороченням обсягу виробництва.

Змінні витрати (variable cost) – це витрати, величина яких змінюється в залежності від збільшення або зменшення обсягу виробництва. Змінні витрати змінюються пропорційно обсягу виробництва.

Загальні витрати (total cost) – сукупність постійних і змінних витрат фірми в зв'язку з виробництвом продукції в короткостроковому періоді [1, с. 197].

Вчені сьогоденного часу виробничі витрати вивчають з позиції підприємців. Але основним завданням цих досліджень є визначення показника, який характеризує середню норму прибутку.

Є можливість визначення витрат за фактичними цінами, або альтернативним витратам. Витрати за фактичними цінами утворюються за рахунок підсумовування вартості використаних ресурсів в процесі

виробництва. Альтернативні витрати визначаються як вартість інших ресурсів, які можна придбати за іншими аналогічним напрямком при використанні таких виробничих ресурсів.

Витрати за фактичними цінами дорівнюють альтернативним витратам при покупці ресурсів в цінах, при яких обсяг попиту збігається з обсягом пропозиції на ринку, тобто, ціною найкращої альтернативи. При відхиленні ціни придбання ресурсів виробництва від рівноважної ціни, витрати за фактичними цінами не будуть збігатися з альтернативними витратами.

Витрати бувають приватними і громадськими. Це обумовлено повнотою обліку підприємцем видів та обсягів за використаними ресурсів у виробничому процесі. Бувають випадки безкоштовного отримання ресурсів виробником готової продукції, однак, їх використання іншими економічними

суб'єктами пов'язане з утворенням зовнішніх витрат, які дорівнюють різниці суспільних витрат з приватними.

Виробничий процес супроводжується застосуванням трудових, фінансових і природних ресурсів. Сукупність цих ресурсів дорівнює виробничим ресурсам. Виробничі ресурси обмежені. Людина не може працювати вище 24 годин на добу, природні ресурси теж обмежені, фінансові ресурси також в деякій мірі мають обмеження. Внаслідок обмеженості ресурсів фахівцями розробляються методи по підвищенню ефективності їх використання.

Ефективність використання ресурсів підвищується при здійсненні процесу виробництва при мінімальному рівні витрат. Це може бути досягнуто, наприклад, при підвищенні автоматизації виробництва, придбання більш сучасного обладнання, при якому скорочується необхідність найму великої кількості персоналу.

На певних етапах виробничого процесу виявляються відхилення за витратами. У розрізі вимірювання вартості виробничих витрат вони можуть бути бухгалтерськими та економічними, тобто, альтернативними витратами.

Під бухгалтерськими витратами розуміється сума сплачених виробничих ресурсів економічним суб'єктом. Альтернативні витрати не включаються в бухгалтерські витрати. Під альтернативними витратами розуміється сукупність втрачених можливостей підприємства. Альтернативні витрати можна розрахувати шляхом застосування наступних підходів:

- на основі грошових доходів;
- на основі витрат, пов'язаних з придобанням виробничих ресурсів.

З іншого боку, в умовах ринкової економіки, витрати бувають зовнішніми і внутрішніми. Зовнішніми витратами є сукупність альтернативних витрат у формі сплати грошових коштів постачальникам ресурсів виробництва. Ними витрати є витрати по оплаті праці, відрахування на соціальне страхування і забезпечення, матеріальні витрати, амортизаційні

відрахування по об'єктах основних засобів тощо. Сукупність зовнішніх витрат становить собівартість готової продукції.

Прибуток від реалізації продукції розраховується як різниця між ціною реалізації продукції і сукупністю витрат на її виготовлення, тобто собівартістю.

Внутрішніми витратами є альтернативні витрати, пов'язані з використанням ресурсів, які належать підприємству. Необхідність оплати внутрішніх витрат відсутня.

Ефективність господарської діяльності вимірюється одним з двох способів, що відображають результативність роботи підприємства щодо або величини авансованих ресурсів, або величини їх споживання (витрат) в процесі виробництва.

Витрати виробництва бувають постійними і змінними. Змінні витрати знаходяться в залежності від обсягу виробленої продукції, а постійні – ні

Облік витрат – це відображення на рахунках бухгалтерського обліку витрат, які понесло підприємство протягом певного періоду, пов'язаних з постачанням, виробництвом та реалізацією в розрізах, що формують собівартість готової продукції.

Для узагальнення інформації про витрати на виробництво продукції призначено рахунок 23 «Виробництво».

По дебету рахунку 23 «Виробництво» відображають прямі матеріальні витрати; прямі витрати на оплату праці; інші прямі витрати; змінні загальновиробничі витрати та постійні розподілені загальновиробничі витрати, а за кредитом – вартість фактичної виробничої собівартості заведеної виробництвом готової продукції (дебет рахунків 26 «Готова продукція» і 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва»), вартість виконаних робіт і послуг (дебет рахунку 90 «Собівартість реалізації»), собівартість виготовлених у допоміжних виробництвах виробів, робіт, послуг.

Допоміжні виробництва на підприємствах різних галузей призначені для обслуговування виробництва основної продукції інструментами,

пристосуваннями, штампами, моделями, транспортними послугами, запасними частинами для ремонту обладнання та інших основних засобів та різними видами енергії.

За дебетом рахунку 23 «Виробництво» субрахунку «Допоміжні виробництва» відображаються прямі витрати, які пов'язані безпосередньо з випуском продукції, виконанням робіт і наданням послуг, а також непрямі витрати, пов'язані з управлінням і обслуговуванням допоміжних виробництв, збитки від браку. Прямі витрати, що пов'язані безпосередньо з випуском продукції, виконанням робіт і наданням послуг, списуються на рахунок 23

«Виробництво» з кредиту рахунків обліку виробничих запасів, розрахунків з персоналом з оплати праці та ін.

За кредитом рахунку 23 «Виробництво» субрахунку «Допоміжні виробництва» відображають суми фактичної собівартості завершеної виробництвом продукції, виконаних робіт та наданих послуг.

У підсумку всі виробничі витрати узагальнюються на рахунок 23 «Виробництво», що дає можливість визначити фактичну собівартість випущеної з виробництва продукції.

Сальдо рахунку 23 «Виробництво» відображає витрати в незавершеному виробництві.

Більшість сільськогосподарських підприємств використовують наступні субрахунки:

231 «Рослинництво»;

232 «Тваринництво»;

233 «Промислові (підсобні) виробництва»;

234 «Допоміжні виробництва»;

235 «Витрати з утримання та експлуатації необоротних активів»;

236 «Інші витрати основного виробництва».

Підприємство повинно постійно удосконалювати облік витрат сільськогосподарської продукції у відповідності з новими тенденціями. Щоб підприємство залишалося конкурентоспроможним, його управлінці повинні

проводити періодичний аналіз господарської діяльності. Особливо у частині обліку витрат, адже саме цей елемент облікового процесу формує собівартість виготовленої сільськогосподарської продукції. А вона, як відомо, тісно пов'язана з прибутком.

1.2. Оцінка законодавчої бази з обліку виробничих витрат та калькулювання собівартості продукції рослинництва

Система обліку витрат й калькулювання собівартості продукції на сучасних підприємствах не може повноцінно існувати без належного нормативно-правового забезпечення, яке постійно формується та перебуває в процесі політичних, економічних, інтеграційних, соціальних змін та інших чинників.

Як відомо, в даний час в Україні існує чотирирівнева система нормативного регулювання бухгалтерського обліку:

- 1 рівень – закони та інші законодавчі акти;
- 2 рівень – система національних положень (стандартів) бухгалтерського

обліку;

- 3 рівень – методичні вказівки, рекомендації та галузеві інструкції);
- 4 рівень – внутрішні робочі документи, що розробляються самим підприємством.

Класифікація нормативно-правового забезпечення обліку витрат виробництва:

- 1) За видами:
 - Закони України;
 - Укази і розпорядження Президента України;
 - Постанови і рішення КМУ, міністерств та відомств;
 - Положення (станданти) бухгалтерського обліку (далі П(С)БО)
 - Міжнародні стандарти фінансової звітності (далі МСФЗ)

– Кодекси України;
 – Методичні рекомендації, інструкції, вказівки;
 – Положення, порядок;

– Листи, роз'яснення;

– Плани рахунків бухгалтерського обліку;

– Форми фінансової звітності;
 – Наказ про облікову політику підприємства;

– Регістри бухгалтерського обліку;

– Графіки документообігу і виконання обліково-звітних робіт.

2) За рівнями:

– Міжнародні;

– Загальнодержавні;

– Галузеві;

– Регіональні;

– Внутрішньогосподарські.

3) За місцем і роллю в регулюванні бухгалтерського обліку та фінансової звітності:

– Нормативно-правовий акт (далі НПА) вищої юридичної сили;

– НП(С)БО, інші документи з бухгалтерського обліку;

– НПА (інструкції, положення, вказівки) та методичні рекомендації центральних органів виконавчої влади;

– НПА місцевого походження;

– Рішення (накази) щодо форм організації бухгалтерського обліку.

4) За обов'язковістю виконання:

– Обов'язкові;

– Необов'язкові (рекомендаційні).

5) За групами:

– Загальні документи;

– За напрямками (ділянками);

– За галузевою спрямованістю обліку і фінансової звітності.

До основних видів нормативно-правового забезпечення обліку витрат, слід віднести:

– Закони України: «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», «Про аудиторську діяльність»;

– Укази Президента України;

– Постанови і рішення Кабінету Міністрів України;

– Накази, постанови, розпорядження міністерств та відомств;

– НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»; П(С)БО:

9 «Запаси» (в частині списання запасів на витрати виробництва),

16 «Витрати», 18 «Будівельні контракти», 30 «Біологічні активи», 31

«Фінансові витрати», 33 «Витрати на розвідку запасів корисних копалин» (а

для підприємств, що розмістили цінні папери на фондовому ринку і повинні

публічно представляти свою річну фінансову звітність М(С)ФЗ:2 «Запаси»,

9 «Витрати на дослідження і розробки», 11 «Будівельні контракти»,

23 «Витрати позики»);

– Кодекси України: Податковий, Бюджетний, Господарський,

Цивільний, про адміністративні правопорушення, законів про працю.

– Методичні рекомендації з формування собівартості (за видами економічної діяльності: у промисловості, в сільськогосподарських

підприємствах, будівельно-монтажних робіт, на транспорті, в торгівельній

діяльності, житлово-комунального господарства, проектних робіт тощо);

– Вказівки, інструкції, положення;

– Плани рахунків бухгалтерського обліку (національний, галузеві, спрощений, робочі);

– Інструкція про застосування «Плану рахунків бухгалтерського обліку

активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» № 291.

– Наказ про облікову політику підприємства;

– Графіки документообігу, графіки виконання обліково-звітних та контрольно-ревізійних робіт і т.д.

Найбільший вплив на калькулювання та облік витрат на підприємстві надає система внутрішнього обліку та звітності. Законодавчі акти перших трьох рівнів дають підприємствам право вибирати з різних методик обліку витрат і калькулювання ті, які найбільш точно відповідають конкретним умовам господарювання та виду діяльності. Тож підприємство розробляє робочий план рахунків, форм реєстрів бухгалтерського обліку, систему документообігу, форм внутрішньої бухгалтерської звітності та первинної документації, методику обліку окремих господарських операцій і закріплюють ці моменти в обліковій політиці підприємства.

Висновки до 1 розділу

Під витратами виробництва розуміється сукупність використаних ресурсів, необхідних для здійснення процесу виробництва. Витрати виробництва оцінюються в грошовому вираженні. На основі виробничих витрат визначається собівартість виробленої продукції, яка служить фундаментом для визначення цінової політики підприємства.

Чітка класифікація витрат є важливою передумовою правильної організації обліку і управління ними. Залежно від поставленої мети класифікація може здійснюватись за різними ознаками. Певні витрати можуть бути важливими для одного типу управлінських рішень і не братись до уваги для інших.

Як відомо, в даний час в Україні існує чотирирівнева система нормативного регулювання бухгалтерського обліку. 1 рівень – це закони та інші законодавчі акти; 2 рівень – це система національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку; 3 рівень включає в себе методичні вказівки, рекомендації та галузеві інструкції; 4 рівень – це внутрішні робочі документи, що розробляються самим підприємством.

Законодавчі акти перших трьох рівнів дають підприємствам право вибирати з різних методик обліку витрат і калькулювання ті, які найбільш точно відповідають конкретним умовам господарювання та виду діяльності.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 2

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ТА ВИХОДУ
ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА2.1. Організаційно-економічна характеристика досліджуваного
підприємства

Найменування – фермерське господарство ФГ «Швед Микола Дмитрович». Адреса – 67543, Чернігівська обл., Сосницький р-н), смт Сосниця. Організаційно-правова форма за класифікацією організаційно-правових форм господарювання – фермерське господарство.

Джерелами формування майна товариства є:

- внески засновника;
- прибутки, отримані від реалізації продукції, робіт, послуг, а також інших видів господарської діяльності;
- кредити банків та інших кредиторів;
- інші джерела, які не заборонені законодавством України.

Підприємство має відокремлене майно, самостійний баланс, розрахунковий та інші рахунки в установах банків, печатку зі своїм найменуванням, відповідно до законодавства України.

Майно підприємства складають основні фонди та обігві кошти, а також інші цінності, вартість яких відображається в самостійному балансі підприємства. Воно належить йому на праві власності.

Підприємство є власником:

- майна, переданого йому Засновником у власність як вклад (внесок) до статутного капіталу;
- продукції, виробленої підприємством в результаті господарської діяльності;
- доходів, в тому числі доходів отриманих, від господарської діяльності підприємства;

– іншого майна, набутого на підставах, що не заборонені законом.

Основним видом діяльності за класифікацією видів економічної діяльності є вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур.

Проведемо аналіз структури сільськогосподарських угідь у досліджуваному господарстві за 2020-2022 рр у табл. 2.1.

Таблиця 2.11

Склад і структура сільськогосподарських угідь ФГ «Швед М.Д.»

Види земельних угідь	Роки						Відхилення	
	2020		2021		2022		Абсолютне (+, -)	Відносне %
	га	%	га	%	га	%		
Всього сільськогосподарських угідь	1261	100	1261	100	1261	100	0	0
з них:								
Рілля	1043	82,71	1043	82,71	1043	82,71	0	0
сіножаті	173	13,72	173	13,72	173	13,72	0	0
пасовища	45	3,57	45	3,57	45	3,57	0	0

Джерело: сформовано автором за даними господарства.

Виконавши аналіз показників складу та структури сільськогосподарських угідь ФГ «Швед М.Д.», можна зробити висновок, що дані значення не змінювалися протягом досліджуваного періоду.

Всього в розпорядженні підприємства налічується 1261 га. В структурі сільськогосподарських угідь 82,71 % займає рілля, тобто 1043 га займають орні землі, решту займають сіножаття та пасовища (рис. 2.1).

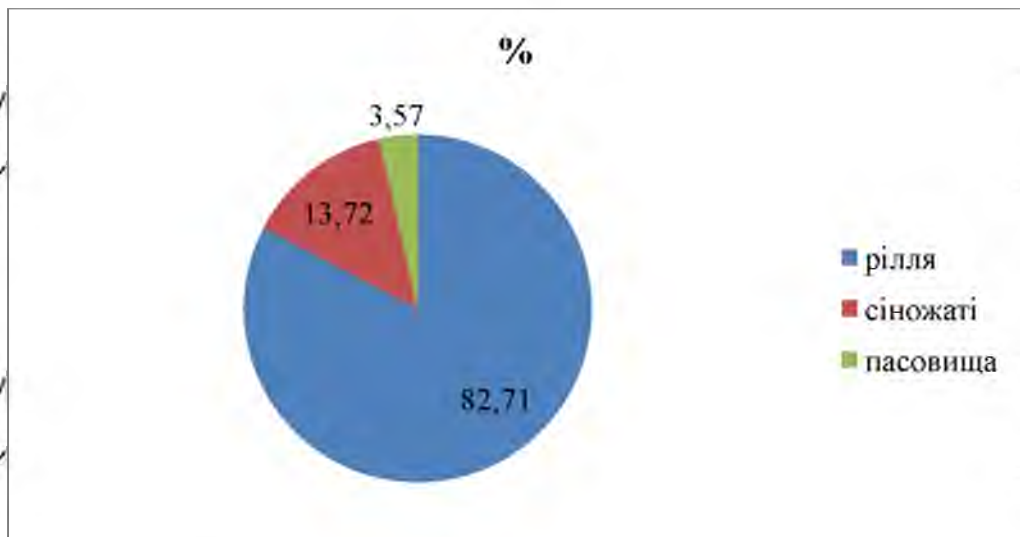

Рис. 2.1. Структура сільськогосподарських угідь

ФГ «Швед М.Д.» у 2022 р., %

Джерело: сформовано автором

Аналіз структури посівних площ ФГ «Швед М.Д.» за 2020-2022 рр

наведемо в табл. 2.2.

Таблиця 2.2.

Структура посівних площ ФГ «Швед М.Д.»

Показники	Роки						Відхилення	
	2020		2021		2022		Абсолютне □(±)	Відносне %
	га	%	га	%	га	%		
Всього зернові і зернобобові	341	32,82	340	32,60	320	28,00	-21	-6,16
з них:								
пшениця озима	270	25,99	270	25,89	270	23,62	0	0
пшениця яра	10	0,96	6	0,58	10	0,87	0	0
ячмінь ярий	61	5,87	64	6,14	40	3,50	-21	-34,43
Кукурудза/на зерно	259	24,06	301	28,86	387	33,86	137	54,8
Технічні культури								
всього	443	43,12	402	38,55	436	38,15	-12	-2,68
з них:								
соя	312	30,03	165	15,82	176	15,40	-136	-43,59
соняшник	135	12,99	180	17,26	260	22,75	125	92,59
ріпак	1	0,10	57	5,47	-	-	00	-
Всього	1039	100	1043	100	1143	100	104	10,01

Джерело: сформовано автором

Структура посівних площ ФГ «Швед М.Д.» вказує на те, що, у 2020 році площа посівів становила 1039 га, а у 2022 році зросла до 1143 га, що свідчить про розширення діяльності підприємства.

Найбільшу питому вагу в структурі посівних площ за весь період займають посіви технічних культур (436 га). В 2022 році порівняно з 2020 роком площа посівів технічних культур зменшилася лише на 12 га або на 2,68%.

Організація обліку витрат операційної діяльності ФГ «Швед М.Д.» представлена на рис. 2.2.

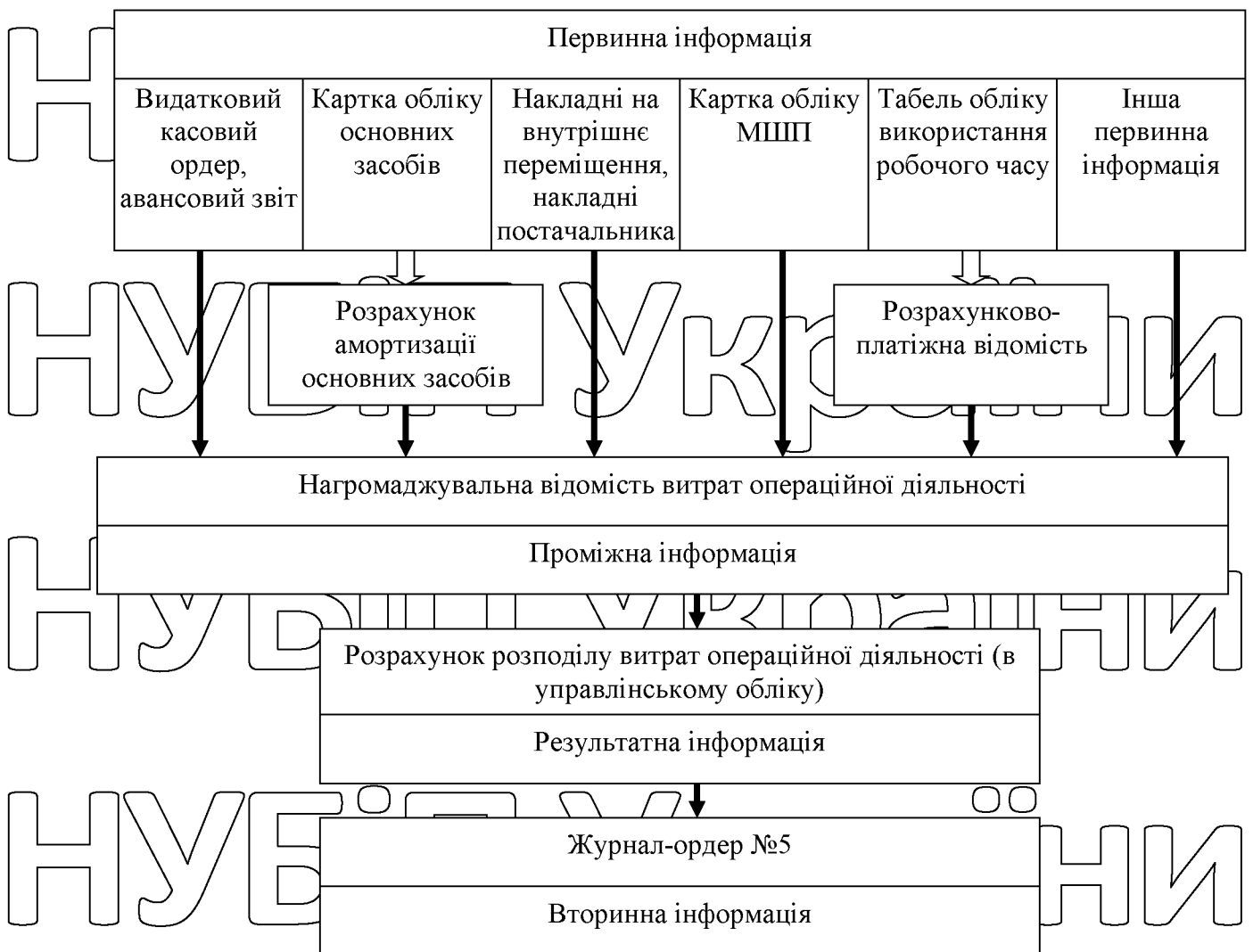

Рис. 2.2. Організація обліку витрат операційної діяльності ФГ «Швед М.Д.»

Джерело: сформовано автором

Також підприємство самостійно обирає форму бухгалтерського обліку. В ФГ «Швед М.Д.» застосовується комп'ютерна форма бухгалтерського обліку. Для відображення господарських операцій та складання фінансової звітності в досліджуваному господарстві використовується бухгалтерська програма «1-С Бухгалтерія» на базі використання ПЕОМ.

Порядок ведення облікових записів при комп'ютерній формі обліку в ФГ «Швед М.Д.» наведено на рис. 2.3.

Рис. 2.3. Схема комп'ютерної форми бухгалтерського обліку в ФГ

«Швед М.Д.»

Джерело: сформовано автором

Завданнями бухгалтерського обліку витрат операційної діяльності є:

– постійний контроль за правилами і нормативами використання сировини, матеріалів, палива, електроенергії, витрат на оплату праці, а також витрат на операційну діяльність;

– встановлення непродуктивних витрат з метою попередження їх виникнення;

– ведення синтетичного і аналітичного обліку витрат операційної діяльності продукції;

– своєчасне і точне визначення і віднесення фактичних витрат операційної діяльності;

– контроль за операційними витратами;

– складання звітності щодо витрат операційної діяльності продукції.

Отже, облік витрат грає важливу роль в загальній системі бухгалтерського обліку будь-якого економічного суб'єкта, і його грамотне ведення дозволяє не тільки правильно формувати собівартість продукції і визначати фінансові результати діяльності організації, а й виявляти резерви зниження собівартості і підвищення ефективності діяльності, і приймати обгрунтовані управлінські рішення.

2.2. Організація обліку витрат виробництва та виходу продукції

рослинництва

Головною галузевою особливістю виробництва продукції рослинництва є тривалий виробничий процес, сезонність виробничого процесу має яскраво виражений характер, продукція протягом звітного періоду надходить нерівномірно, а процес виробництва не обмежується одним календарним роком, як наслідок в аналітичному обліку утворюються залишки незавершеного виробництва.

Виробництво зернових культур найбільш повно відображає головну особливість рослинництва – здійснення витрат під урожай майбутнього року і витрати поточного року [3]. Так витрати з підготовки земель, внесення добрив, посіву озимих зернових культур та ін. будуть відображені в бухгалтерському обліку організації у вигляді витрат під урожай майбутніх років відносяться до

озимих сівби. Такі витрати неможливо віднести на культуру (групи культур) безпосередньо в момент їх виникнення, вони утворюють незавершене виробництво. Тому аналітичний облік прийнято організовувати за окремими культурами (видами культур), видам виробленої продукції, підрозділам, полям, орендарям та ін. Основні калькуляційні статті субрахунку включають в себе наступні калькуляційні статті та елементи:

- витрати на оплату праці;
- відрахування на соціальні потреби;
- насіння і посадочні матеріали;
- засоби захисту рослин від хвороб і шкідників, добрива (мінеральні, органічні);
- роботи і послуги;
- витрати по утриманню основних засобів;
- витрати по організації виробництва та управління;
- виплата кредитів і позик;
- інші витрати.

Прямі витрати основного виробництва продукції рослинництва підлягають розподілу пропорційно обсягу випуску виробленої продукції. Крім того особливістю аналітичного обліку є одночасне ведення бухгалтерського обліку по трьом аналітичним групам витрат: рахунки витрат, що підлягають розподілу в кінці року; рахунки витрат під культури врожаю поточного року; рахунки витрат під урожай майбутніх років. Витрати по рахунках аналітики першої групи протягом звітного року накопичуються на окремих рахунках у складі субрахунку або можуть бути віднесені на групи культур за нормами. До кінця року в першому випадку враховані суми підлягають розподілу, а в другому нормативні величини підлягають коригування до фактичних сум [4].

Витрати під урожай майбутніх років в рослинництві відображають незавершене виробництво, вони відображаються в балансі і не закриваються наприкінці року. Тому даний субрахунок не закривається повністю, аналітичні рахунки окремих культур за дебетом відображають фактичні виробничі

витрати, а по кредиту плановий вихід продукції. При зіставленні дебетових і кредитових оборотів по кожному аналітичному рахунку, визначають калькуляційні різниці – економію або перевитрату у витратах – за видами продукції.

Таким чином бухгалтерський облік витрат на виробництво продукції рослинництва багато в чому ускладнюється галузевими особливості і безпосередньо залежить як від економічних, так і від природних і біологічних факторів, що впливають на процес виробництва і вихід готової продукції.

Достовірне розмежування витрат залежно від звітного періоду здійснення витрат і виходу готової продукції є зумовлюючим фактором для успішної діяльності фермерських господарств.

На ФГ «Швед М.Д.» обов'язки з ведення фінансового обліку, в тому числі і витрат, покладено на бухгалтерську службу, яку очолює головний бухгалтер (рис. 2.4).

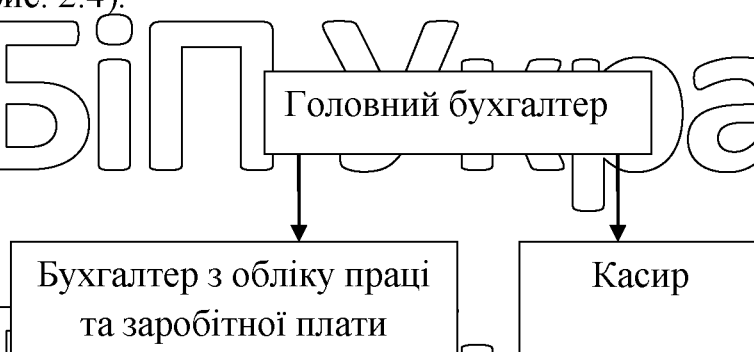

Рис. 2.4. Структура організації бухгалтерського апарату ФГ «Швед М.Д.»

Джерело: сформовано автором

На ФГ «Швед М.Д.» затверджено і діє Положення про бухгалтерську службу. За кожним з бухгалтерів закріплені обов'язки, які визначені в посадових інструкціях. Це дає змогу уникнути знеособлення у виконанні облікових робіт, створює умови для злагодженої і планової роботи облікового персоналу, одержання своєчасної та якісної економічної інформації, необхідної для управління підприємством.

Регламент діяльності облікових працівників ФГ «Швед М.Д.»

розробляється на двох рівнях: для всієї бухгалтерської служби в цілому та окремих її працівників. Забезпечення регламентом працівників бухгалтерії можливе лише за умови розробки документу, що визначає структуру, права та обов'язки всієї бухгалтерської служби. Розподіл функціональних обов'язків працівників бухгалтерії визначається у Положенні про бухгалтерську службу, що визначає статус бухгалтерії, її місце як самостійного підрозділу в системі управління підприємством. Даний документ являється уніфікованою системою організаційно-розпорядчої документації. Положення оформлюється на бланку ФГ «Швед М.Д.» підписується головним бухгалтером і затверджується керівником підприємства.

Бухгалтерія займається окрім облікової діяльності, ще й загальноекономічною, фінансовою, плановою діяльністю та плануванням на найближчу та довгострокову перспективу. Основною умовою раціональної організації бухгалтерського обліку на ФГ «Швед М.Д.» є правильне розподілення кадрів на окремих ділянках облікового процесу, затвердження такої структури апарату бухгалтерії, яка відповідає конкретним умовам роботи підприємства. Чисельність працівників бухгалтерії ФГ «Швед М.Д.» визначається в залежності від обсягу облікових робіт та обсягу аналізу, від форми організації й автоматизації обліку.

На досліджуваному господарстві використовується журнальна форма ведення бухгалтерського обліку. Всі господарські операції ФГ «Швед М.Д.» щомісячно узагальнює в облікових регістрах.

У бухгалтерії ФГ «Швед М.Д.» використовується для ведення фінансового обліку з офісних комп'ютера на яких розташовано програмне забезпечення Windows 10.

Всі операції, пов'язані з витратами, оформлюють первинними документами, які забезпечують правильність і своєчасність їх обліку. Облік витрат на ФГ «Швед М.Д.» здійснюється в документах типових форм первинного обліку, які застосовують більшість торговельних підприємств України.

Основними критеріями облікової політики даного фермерського господарства являються:

– Основними засобами визнаються активи вартістю більше 1000,00 грн. і строком корисної експлуатації більше року.

– Амортизація основних засобів здійснюється прямолінійним методом з використанням норм амортизації за ставками, передбаченими ст. 8.6 Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» в редакції від 22.05.1997 р. (зі змінами і доповненнями) згідно з НП(С)БУ № 7 «Основні засоби».

– Активи вартістю менше 1000,00 грн. і строком корисної експлуатації більше року класифікуються як малоцінні необоротні матеріальні активи. Амортизація малоцінних необоротних матеріальних активів нараховується в розмірі 100% при передачі в експлуатацію.

– Запаси признаються активом, якщо існує можливість того, що Підприємство одержуватиме в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, що відповідає вимогам НП(С)БУ № 9 «Запаси».

– Вибуття активу «Запаси» здійснюється по методу FIFO.

– Дебіторська заборгованість за товари, роботи і послуги відбивається в балансі за чистою реалізаційною вартістю. Резерв сумнівних боргів нараховується аналітичним шляхом згідно з НП(С)БУ № 10 «Дебіторська заборгованість».

– Доходи признаються при збільшенні активу чи зменшенні зобов'язань, які обумовлюють збільшення власного капіталу при умовах, що їх оцінка може бути вірогідно визначена, що відповідає вимогам НП(С)БУ № 15 «Доход».

– Витрати в бухгалтерському обліку відображаються одночасно із зменшенням активів чи збільшенням зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу фермерського господарства, згідно з вимогами НП(С)БУ № 16 «Витрати».

– Податковий облік проводиться у відповідності з діючим податковим законодавством України. Витрати по податку на прибуток враховують

податки, розраховані з врахуванням суттєвих тимчасових різниць, які виникли в звітному періоді.

Накопичення даних про валовий дохід та валові витрати для цілей оподаткування проводяться на ґрунті інформації з первинних облікових документів, фіксуючих здійснення господарських операцій без записів до систем реєстрів і рахунків бухгалтерського обліку з подальшим використанням даних для складення «Декларації про прибуток» Підприємства.

– Ведення аналітичного обліку на рахунку 40 «Статутний капітал»

відповідає діючому законодавству.

Для забезпечення первинного обліку витрат на ФГ «Швед М.Д.» використовують уніфіковані первинні документи. Крім того, бухгалтерською службою на підприємстві здійснюються загальноприйняті розрахунки відрахувань на обов'язкове державне страхування, внесків до фондів соціального страхування, розрахунки собівартості реалізованої продукції тощо (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Характеристика фактографічної інформації, що використовується при

обліку витрат ФГ «Швед М.Д.»

Джерело інформації	Зміст інформації	Використання у обліковому процесі
Розрахунок амортизації основних засобів	Відомості про суми нарахованих амортизаційних відрахувань	Для обліку амортизації основних засобів
Розрахунково-платіжна відомість	Відомості про суми нарахованої заробітної плати. Одночасно проводиться розрахунок всіх утримань із заробітної плати і визначається сума, що належить до видачі	Для обліку витрат на оплату праці

Продовження таблиці 2.3

Джерело інформації	Зміст інформації	Використання у обліковому процесі
Звіт про використання коштів, наданих на відрядження або під звіт	Відомості про розрахунки з підзвітними особами	Для обліку закупівлі матеріальних цінностей за готівку
Акт на списання малоцінних та швидкозношуваних предметів	Відомості про найменування та суми МШП, що підлягають списанню на витрати підприємства	Для обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів
Виписка банку	Відомості про рух коштів на поточному рахунку, в тому числі витрат на розрахунково-касове обслуговування	Для обліку інших операційних витрат
Акт списання бланків довіреностей	Відомості про списані бланки суворої звітності з підзвіту матеріально-відповідальних осіб	Для обліку надходження матеріальних цінностей від постачальників
Акти виконаних робіт	Відомості про суми наданих транспортних послуг	Для обліку витрат на послуги

Джерело: сформовано автором

Для унорядкування документообороту з обліку витрат доцільним складання оперограми (табл. 2.4).

Графік документообороту ФГ «Швед М.Д.» оформляється як схема або перелік робіт для створення, перевірки та обробки документів, що використовуються кожним підрозділом підприємства, а також усіма працівниками із зазначенням їх обов'язків та терміну виконання робіт.

Таблиця 2.4

Оперограма облікового процесу витрат операційної діяльності

№ п/п	Зміст робіт	Виконавці				
		Директор	Заст. директора по фінансах	Головний бухгалтер	Робітники бухгалтерії	Бухгалтер з обліку витрат
1.	Формування загальногосподарської інформації, яка основою виникнення витрат (договори про оренду, на надання послуг, покупка сертифікатів та ліцензій) кошторис витрат					
2.	Оформлення внутрішньої первинної документації з обліку витрат та обробка зовнішньої інформації					
3.	Формування журналу господарських операцій					
4.	Формування облікових реєстрів по рахунках класу 8 і 9					
5.	Занесення даних в головну книгу					
6.	Складання звітності					
7.	Заповнення статистичної звітності					
8.	Затвердження форм звітності (оформлення підписів)					
9.	Здавання форм звітності в органи державної статистики та архів					

Типову форму документообороту з обліку витрат на ФГ «Швед М.Д.» наведемо на рис. 2.5.

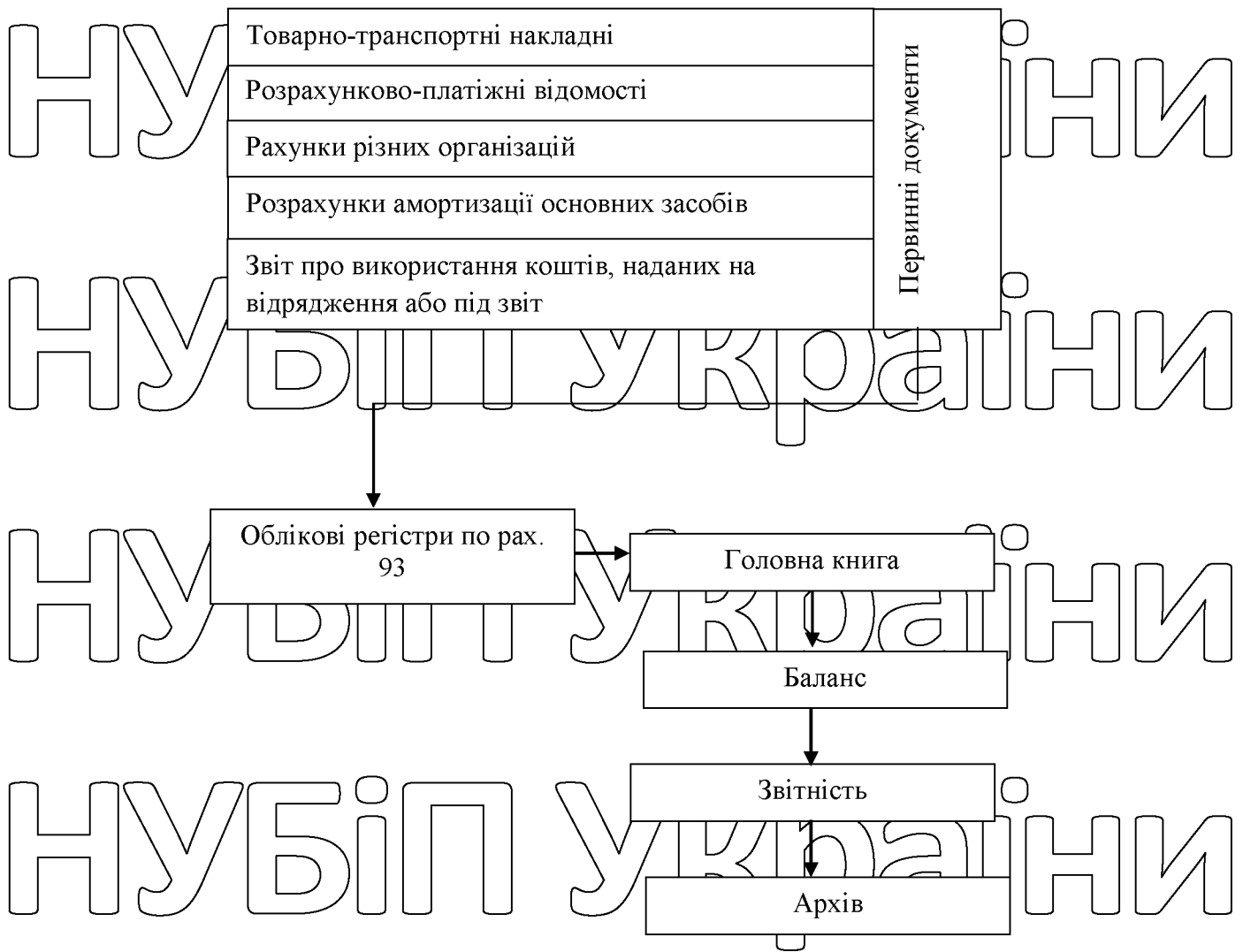

Рис. 2.5. Схема документообороту з обліку витрат операційної

діяльності

Отже, ведення бухгалтерського обліку в ФП «Швед М.Д.» здійснюється відповідно до чинного законодавства України за комп'ютерною формою обліку бухгалтерською службою на чолі з головним бухгалтером. Організацію бухгалтерського обліку на підприємстві здійснює виконавчий директор.

2.3. Методика обліку витрат виробництва та виходу продукції рослинництва відповідно до облікової політики підприємства

Документальне оформлення обліку витрат основної діяльності фермерського господарства «Швед М.Д.» наведено у табл. 2.5.

Таблиця 2.5
Первинні документи з обліку витрат на виробництво продукції
рослинництва

Категорія	Перелік документів
Документи з обліку витрат праці	Табель обліку робочого часу (ф. № П-5); Обліковий листок праці виконаних робіт для бригади і індивідуальний (ф. № 66, ф. № 66а); Обліковий листок тракториста-машиніста (ф. № 67б)
Документи з обліку предметів праці	Лімітно-забірна картка на отримання матеріальних цінностей (ф. № ВЗСГ-1); Лімітно-забірна картка на отримання запасних частин (ф. № ВЗСГ-2); Акт на використання мінеральних, органічних і бактеріальних добрив та засобів хімічного захисту рослин (ф. № ВЗСГ-3); Акт на витрачання насіння і садивного матеріалу (ф. № ВЗСГ-4); Накладна внутрішньогосподарського призначення (ф. № ВЗСГ-8); Акт на списання виробничого і господарського інвентарю, малоцінних і швидкозношуваних предметів (ф. № ВЗСГ-5)
Документи з обліку засобів праці	Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів (ф. № ОЗСГ-5); Відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів, які надійшли або вибули (ф. № ОЗСГ-6)
Документи з обліку вартості робіт і послуг, виконаних сторонніми підприємствами і організаціями	Акт виконаних робіт

Джерело: сформовано автором на основі [6]

У результаті дослідження було встановлено, що на підприємстві використовують досить велику кількість первинних документів, серед яких не лише типові та галузеві, а й самостійно розроблені форми.

Первинним документом для обліку витрат від браку слугує «Акт про брак типової форми П-46», у якому зазначаються місце виникнення браку, причини та винуватці, а також суми витрат, що понесені задля його

виправлення. Дані із первинних документів про брак є підставою для заповнення Журналу № 5 або Журналу № 5А (за умови ведення журнальної форми обліку) та відповідних машинограм (за комп'ютеризованої форми обліку). Для ведення аналітичного обліку необхідно застосовувати окремі допоміжні відомості [6].

Основним первинним документом із обліку відпрацьованого часу та оплати праці є Табель обліку робочого часу (ф. № П-5), затверджений наказом «Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці» від 05.12.2008 р. № 489.

Облік ручних робіт оформляється обліковим листом праці та виконаних робіт, який може бути складений для бригади, де записують групу працівників, котрі виконували відповідні роботи, чи індивідуальний (ф. № 66, ф. № 66а). Для обліку робіт з обробітку ґрунту (посівів) та нарахування заробітної плати за виконання такого роду робіт застосовують Обліковий лист тракториста-машиніста (ф. № 67-Б) [6].

Документи із обліку предметів праці підтверджують витрачання в рослинництві різних матеріальних цінностей: насіння, добрив, малоцінних предметів тощо. Зокрема, матеріальні цінності на сільськогосподарських підприємствах відпускають у виробництво у межах встановлених лімітів за лімітно-забірними картами (ф. № ВЗСГ-1 і ф. № ВЗСГ-2); одноразовий відпуск оформляють накладними внутрішньогосподарського призначення (ф. № ВЗСГ-8). Насіння відпускається відділами чи бригадами згідно із лімітами.

Підставою для списання насіння із підзвіту матеріально відповідальної особи є Акт витрати насіння і садивного матеріалу (ф. № ВЗСГ-4). Акт оформляють за кожною культурою разом з доданими документами до нього (накладними внутрішньогосподарського призначення та лімітно-забірними картками) і передаються бухгалтеру з обліку товарно-матеріальних цінностей [6].

При внесенні добрив під культури, а також використанні агрохімікатів і гербіцидів для обробки посівів складають Акт про використання мінеральних, органічних і бактеріальних добрив та засобів хімічного захисту

рослин (ф. № ВЗСГ-3). У акті, складеному в двох примірниках, наводиться назва культури, під яку були внесені добрива, назва добрив або отрутохімікатів, площа, номер поля, кількість внесених добрив. Акт затверджує керівник підприємства.

Спеодяг, малоцінні та швидкозношувані предмети на витрати виробництва списуються на підставі затвердженого Акта на списання виробничого і господарського інвентарю, малоцінних і швидкозношуваних предметів (ф. № ВЗСГ-5). Облік витрат, пов'язаних із основними засобами, оформляють Розрахунком нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів (ф. № ОЗСГ-5) та Відомістю нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів, які надійшли або вибули (ф. № ОЗСГ-6) [6].

До документів із обліку вартості робіт і послуг, виконаних сторонніми підприємствами та організаціями належать рахунки на оплату, акти приймання виконаних робіт, товарно-транспортні накладні.

Виробничі витрати в рослинництві групуються окремо з рільництва, овочівництва, луківництва, вирощування сіна, садівництва з виділенням витрат на врожай поточного року та на врожай майбутніх років. Усі прямі витрати на рослинництво відображаються на субрахунку 231 «Рослинництво» у розрізі аналітичних рахунків. Дебет рахунка 231 відображає прямі витрати на рослинництво з кредиту рахунків (субрахунків) 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення», 66 «Розрахунки з оплати праці», 65 «Відрахування на соціальні заходи тощо», 91 «Загальновиробничі витрати» тощо. Значна частина основних витрат, котрі належать до вирощування сільськогосподарських культур, впродовж року неможливо віднести на той чи інший об'єкт калькулювання. Тому такі витрати відображають спочатку протягом року у складі загальновиробничих, а потім розподіляють на певні види сільськогосподарських культур [28].

Для відображення собівартості реалізованої продукції в Плані рахунків передбачено активний рахунок 90 «Собівартість реалізації».

Загальна методика обліку адміністративних витрат за елементами аналогічна методиці побудови витрат виробничої діяльності. Тобто на першому етапі формуються елементи витрат – матеріальні витрати, витрати на оплату праці тощо, а на другому проводиться їх списання на фінансові результати [14].

Загальногосподарські витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства, відображаються на рахунку 92 «Адміністративні витрати». Рахунок 92 є активним, витратним. По дебету рахунку 92 «Адміністративні витрати» відображається сума визнаних адміністративних витрат, по кредиту списання на рахунок 79 «Фінансові результати». Аналітичний облік адміністративних витрат ведеться за статтями витрат або в розрізі елементів витрат [14].

Загальна методика обліку витрат на збут за елементами аналогічна методиці обліку витрат виробничої діяльності. Тобто на першому етапі формуються елементи витрат, на другому проводиться їх списання на фінансові результати. У внутрішньогосподарському обліку – визначається можливість прямого або непрямого віднесення витрат на відповідний вид продукції.

Облік витрат, пов'язаних зі збутом (реалізацією, продажем) продукції, товарів, робіт і послуг, ведеться на рахунку 93 «Витрати на збут». Рахунок 93 є активним, витратним. По дебету рахунку відображається сума визнаних витрат на збут, по кредиту – списання на рахунок 79 «Фінансові результати».

Аналітичний облік витрат на збут ведеться у відомостях в розрізі статей витрат та за економічними елементами. При організації обліку за центрами витрат відповідні регістри ведуть в розрізі складів і служб, пов'язаних зі збутом. Дані по рахунку 93 відображаються в журналі 5 (5-А).

Для обліку інших витрат операційної діяльності використовують рахунок 94 «Інші витрати операційної діяльності». Рахунок 94 є активним, витратним. На рахунку 94 ведеться облік витрат операційної діяльності підприємства, крім витрат, які відображаються на рахунках 90 «Собівартість

реалізації», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут». По дебету рахунку відображається сума визнаних витрат, по кредиту – списання на рахунок 79 «Фінансові результати». Загальна методика побудови обліку інших операційних витрат за елементами аналогічна методиці побудови витрат виробничої діяльності, або витрат на збут, чи адміністративних витрат [14]. Облік витрат на проценти та інших витрат підприємства, пов'язаних із запозиченнями, ведеться на рахунку 95 «Фінансові витрати». Зокрема, на субрахунку 951 «Відсотки за кредит» ведеться облік витрат, пов'язаних з нарахуванням та сплатою відсотків, процентів тощо за користування кредитами банків [14].

Кореспонденція рахунків із обліку витрат у рослинництві наведена у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Кореспонденція рахунків із обліку витрат у рослинництві

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дт	Кт
Нараховано заробітну плату робітникам, зайнятим вирішуванням продукції рослинництва	231	661
Здійснено відрахування на соціальні заходи	231	65
Придбання насіння від постачальників:		
1) проведена оплата насіння сторонньої організації	631	311
2) нараховано податковий кредит з ПДВ	644	644
3) отримано й оприбутковано насіння для посадки	208	631
4) врахований податковий кредит з ПДВ	644	631
Списано добрива, використані для поліпшення родючості земель	231	208
Нараховано знос (амортизацію) основних засобів, використовуваних безпосередньо при підготовці площ	231	131
Списано бензин, використаний на роботу механізмів, що працювали безпосередньо при підготовці площ	2300	203
Враховано витрати з вапнування земель:		
1) зроблена оплата сторонньої організації	631	311
2) нарахований податковий кредит з ПДВ	641	644
3) отримане й оприбутковане вапно для вапнування земель	39	631
4) врахований податковий кредит з ПДВ	644	631
Списується рівними частинами під час створення вапно, витрачене для вапнування земель	2300	39
Відображено фактичну виробничу собівартість реалізованої продукції	901	26

Продовження таблиці 2.6

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дт	Кт
Списано вартість матеріальних цінностей, збиткованих у зв'язку зі стихійним лихом	991	20
Розподілено загальнопромислові витрати та включено до собівартості реалізованого зерна	231	912
Витрачено паливо для заправки автомобіля директора	921	203
Нарахована амортизація на автомобіль директора	921	161
Списано втрати від псування запасів	947	20
Нараховано податок на прибуток підприємства	98	641
Створено резерв (забезпечення) під очікувані збитки	90	47
Нарахування відсотків за користування банківським кредитом	951	684
Списано витрати на фінансовий результат	791	901, 911, 921, 991, 947, 98

Джерело: сформовано автором

Витрати на те, щоб обробити площі, на яких повністю загинув урожай внаслідок стихійного лиха, списують на рахунок надзвичайних втрат. При пересіві повністю загинув посівів сума витрат включає вартість насіння, витрати на передпосівний обробіток ґрунту, посів й інші роботи, котрі виконуються знову при пересіві новою культурою (повторювані витрати). Всі інші суми витрат на лущіння стерні, підняття зябу та снігозатримання, вартість добрив та витрачені на їх внесення суми тощо, тобто неповторювані витрати, списуються в розрізі статей на пересіяну культуру. Витрати на вирощування культур, які частково загинули або по яких стався недобір продукції внаслідок стихійного лиха, списуються на втрати від стихійного лиха чи від техногенних катастроф і аварій тощо [28].

Собівартість соломи, гички, стебел кукурудзи, соняшнику, капустаного листя й іншої побічної продукції рослинництва визначають шляхом зважування розрахунково-нормативних витрат на збирання, транспортування, пресування, скиртування та інші роботи, пов'язані із заготівлею побічної чи основної продукції.

Витрати на вирощування та збирання зернових культур (включаючи вартість із дробки зерна на току, котрий проводиться упродовж календарного

року) включають собівартість зерна, зерновідходів та соломи. Загальну суму витрат (без вартості соломи) розподіляють між зерном і зерновідходами, при цьому зерно приймають за одиницю, а зерновідходи прирівнюються до нього за коефіцієнтом, котрий розраховують за вмістом в них повноцінного зерна [28].

Витрати на поліпшення природних сіножатей та утворення культурних пасовищ (дискування, підсів трав, вартість насіння тощо) розглядають як витрати майбутніх періодів та розподіляють впродовж періоду, тривалість котрого, як правило, становить 4-9 років, залежно від очікуваного порядку використання площі та затверджують наказом про облікову політику підприємства [28].

Відображення в бухгалтерському обліку на ФГ «Швед М.Д.» матеріальних витрат наведено у табл. 1 Додатку А.

Для узагальнення інформації про витрати на оплату праці ФГ «Швед М.Д.» використовує рахунок 81 «Витрати на оплату праці».

Відображення в бухгалтерському обліку витрат на оплату праці в ФГ «Швед М.Д.» наведено у табл. 2 Додатку А.

Для узагальнення інформації про здійснені відрахування на соціальні заходи працівників на ФГ «Швед М.Д.» використовують рахунок 82 «Відрахування на соціальні заходи».

Для узагальнення інформації про амортизацію основних засобів, інших необоротних матеріальних активів і нематеріальних активів на ФГ «Швед М.Д.» використовують рахунок 83 «Амортизація».

Відображення в бухгалтерському обліку амортизації основних засобів, інших необоротних матеріальних активів і нематеріальних активів наведено у табл. 3 Додатку А.

Отже, витрати обігу у складі загальних витрат ФГ «Швед М.Д.» посідають головне місце. Вони являються сукупністю витрат живої та уречешленої праці, що використовується для здійснення реалізації товарів і

виражені у грошовій формі, тобто за своєю суттю являються собівартістю послуг, яке надає підприємство в процесі здійснення операційної діяльності.

Для організації та проведення ремонту у ФГ «Швед М.Д.» використовуються спеціально розроблені з цією метою нормативні та методичні документи, в яких розкриваються і деталізуються основні моменти ремонтної діяльності.

Відповідно до цих положень доцільність ремонтних робіт визначається оглядовою комісією, яка затверджується наказом директора підприємства.

Рішення до їх послідовності приймає директор підприємства.

Результати періодичних комісійних оглядів повідомляються в усній формі директорові або на засіданні апарату управління підприємства без документального засвідчення факту та висновків щодо його проведення.

Проведення часткового огляду обмежується дослідженням окремих елементів об'єкта.

У процесі як часткового, так і загального огляду проводиться візуальний огляд елементів конструкцій об'єктів і нагляд за розвитком деформацій їхніх окремих елементів. Як зазначалось раніше, встановлені дефекти не мають документального засвідчення, що негативно впливає на контроль за якістю

проведення оглядів, оскільки не завжди до складу комісії входять фахівці з відповідною освітою, які достовірно зможуть оцінити дійсний технічний стан об'єктів основних засобів. Лише при виявленні у несучих конструкціях

будівель, споруд, складів, техніки явних небезпечних деформацій, які понижують їх несучу здатність, жорсткість і стійкість, до їх обстеження

залучають фахівців-експертів. Їхнім завданням є проведення поглиблених досліджень і підготовка висновку про стан конструкцій. Результати оглядів є підставою для внесення змін до затверджених кошторисів та коригування витрат на проведення ремонту відповідного об'єкта.

Позачергові огляди будівель, споруд та обладнання проводяться після стихійних лих у терміновому порядку не пізніше 1-2 днів після стихійного лиха або аварії.

Результати цих оглядів також повідомляються в усній формі директору чи виголошуються на неплановому засіданні апарату управління.

Відсутність документального свідчення про результати перевірки фактичного стану об'єктів основних засобів ускладнює подальший контроль за оперативністю ухвалених рішень щодо терміновості проведення ремонтів.

У випадках, коли стихійними лихами або аварією пошкоджено застраховане майно, огляд проводиться із залученням відповідних експертів та представників влади та з обов'язковою умовою складання акта розмірів пошкодження.

Залежно від періодичності проведення та обсягу робіт ремонт на ФГ «Швед М.Д.» класифікують, як правило, за двома видами:

- поточний ремонт;
- капітальний ремонт.

Капітальний ремонт у ФГ «Швед М.Д.» проводиться як комплексним шляхом, так і вибірковим.

Комплексним капітальним ремонтом інвентарного об'єкта є відтворення інвентарного об'єкта з використанням його структурних елементів та (або) їхніх частин (конструкцій, вузлів, деталей), які застосовуються в аналогічних структурних елементах відремонтованого об'єкта при збереженні функціонального призначення об'єкта в цілому. Можлива часткова зміна структури інвентарного об'єкта, якщо разом з ремонтними роботами проводилися роботи з реконструкції, модернізації, добудови або дообладнання об'єкта. При цьому, через використання разом з новими матеріалами і конструкціями структурних елементів ремонтovanого об'єкта та (або) їхніх частин загальний фізичний знос відремонтованого об'єкта на дату введення в експлуатацію повинен бути не менше 5%. Рівень істотності 5% відповідає традиційній мірі істотності, що використовується в економіці.

Це визначення акумулює в собі такі ознаки комплексного капітального ремонту:

1) використання під час ремонту структурних елементів об'єкта та (або) їхніх частин дозволяє говорити про старий і новий стан одного і того ж об'єкта, а не про різні об'єкти до і після ремонту;

2) застосування «старих» матеріалів для ремонту в аналогічних структурних елементах відремонтованого об'єкта (при збереженні його структури і функцій в цілому) дозволяє відокремити ремонт від зведення нового об'єкта з матеріалів, одержаних від розбирання старого об'єкта в ході його ліквідації;

3) облік фізичного зносу – це критерій міри схожості об'єктів до і після ремонту. Новий об'єкт, як правило, не має фізичного зносу, тоді як капітально відремонтований об'єкт не може бути позбавлений від неусувного зносу.

На відміну від капітального ремонту інвентарних об'єктів капітальний ремонт неінвентарних об'єктів розглядається як вибіркового капітального ремонту інвентарного об'єкта, в який входить як структурна одиниця цього неінвентарного об'єкта.

Тому для кваліфікації вибіркового ремонту як капітального не потрібно з'ясування того, чи використовувалися під час ремонту структурні елементи неінвентарного об'єкта та (або) його частини.

Вибірковим капітальним ремонтом інвентарного об'єкта є відтворення неінвентарного об'єкта, який є складовою інвентарного об'єкта, у процесі повної або істотної заміни його структурних елементів і збереженні функціонального призначення неінвентарного об'єкта. При цьому можлива часткова зміна структури неінвентарного об'єкта, якщо разом з ремонтними роботами проводилися роботи з реконструкції, модернізації, добудови або дообладнання об'єкта.

Для зменшення витрат на проведення ремонтів у ФГ «Швед М.Д.» проводять організаційні та технічні заходи щодо догляду, контролю та обслуговування об'єктів основних засобів та з метою попередження випадкових виходів з ладу об'єктів основних засобів, які входять до складу технічного обслуговування об'єктів основних засобів.

Підрядний спосіб виконання ремонтних робіт застосовують під час комплексного капітального ремонту, за значних обсягів капітального ремонту та необхідності високої кваліфікації або виконання спеціальних робіт.

Попередньо заплановані капітальний та поточний ремонти в середині складів переважно проводяться у літній період.

Складову статей калькуляції ремонтних робіт у ФГ «Швед М.Д.» наведено у табл. 4 Додатку А.

Приймання об'єкта основного засобу після закінчення ремонту, реконструкції та модернізації на ФГ «Швед М.Д.» оформляється типовою формою № ОЗСГ-2 «Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів».

2.4. Формування облікової та звітної інформації про витрати виробництва та виходу продукції рослинництва

В даний час бухгалтерська (фінансова) звітність підприємства має істотну роль, оскільки є одним з основних джерел інформації для основних груп користувачів. Зміст і структура бухгалтерської (фінансової) звітності останнім часом зазнали суттєвих змін. Бухгалтерська звітність за своїми параметрами наблизилася до міжнародних вимог, проте процес її вдосконалення, як на національному, так і на міжнародному рівнях носить постійний характер.

Специфіка сільськогосподарського виробництва в цілому і по галузях безпосередньо впливає на організацію бухгалтерського обліку. Вона багато в чому визначається розміром сільськогосподарської організації, видами діяльності, їх кількістю і взаємозв'язком. Поряд з документами і актами, що відображають нюанси сільськогосподарського виробництва, використовується система загальногалузевих нормативних актів з бухгалтерського обліку.

Звітність відіграє важливу функціональну роль у системі економічної інформації. Вона інтегрує інформацію всіх видів бухгалтерського обліку і представлений у вигляді таблиць, зручних для сприйняття інформації суб'єктами господарювання. Організаційно і методологічно бухгалтерська (фінансова) звітність характеризується одним з основних елементів бухгалтерської системи і є заключним етапом облікового процесу, який, в свою чергу, визначає цілісність формується в звітності показників з первинними документами та регістрами бухгалтерського обліку.

Відповідно до НП(С)БО на ФГ «Швед М.Д.» витрати відображаються у Звіті про фінансові результати в момент вибуття активу або збільшення зобов'язання, які призводять до зменшення власного капіталу підприємства. Відображення витрат за елементами ФГ «Швед М.Д.» у фінансовій звітності про фінансові результати згідно із НП(С)БО наведено у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Відображення статей витрат у фінансовій звітності ФГ «Швед М.Д.»

Стаття витрат	Сума, грн.
Матеріальні затрати	2500
Витрати на оплату праці	2505
Відрахування на соціальні заходи	2510
Амортизація	2515
Інші операційні витрати	2520

Джерело: сформовано автором

Цикл облікової роботи сільськогосподарських організацій за будь-який місяць (в міжзвітному періоді) можна розділити на три основних етапи:

1) формування бухгалтерських записів (проводок) на підставі первинних документів, накопичувальних і групувальних відомостей;

2) перенесення всіх фактів господарської діяльності організації за місяць з первинних документів в регістри бухгалтерського обліку.

3) формування інформації про об'єкти бухгалтерського обліку на рахунках бухгалтерського обліку на підставі підсумкових даних облікових реєстрів.

Схематично структуру звітності ФГ «Швед М.Д.» наведемо на рис. 2.6.

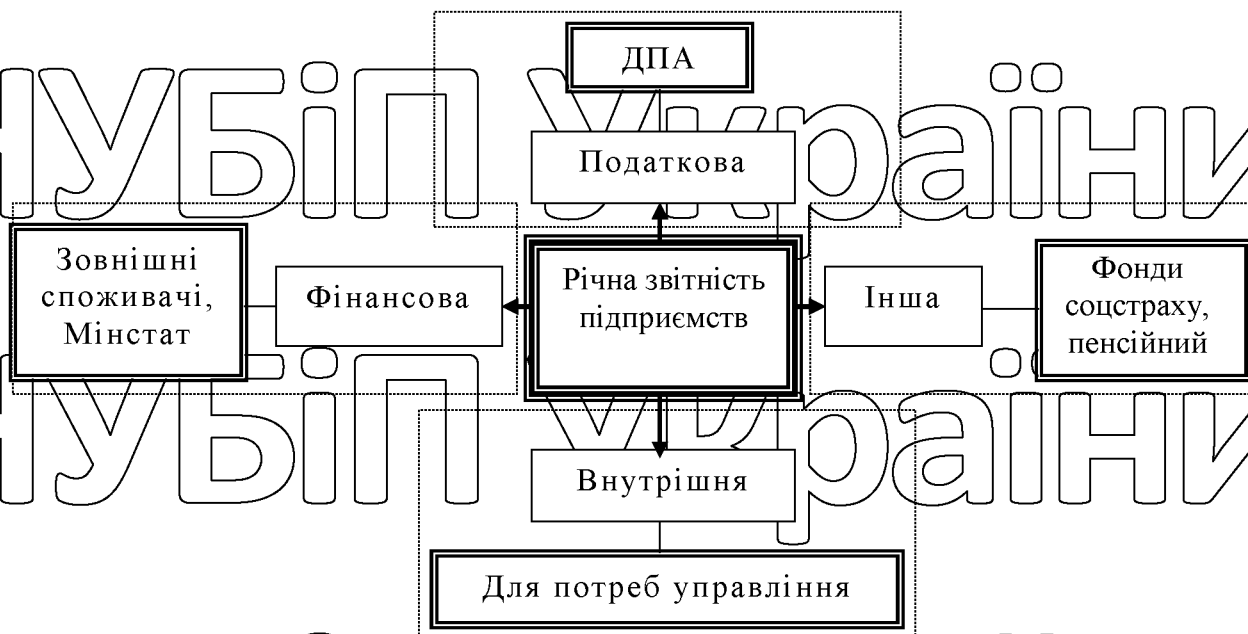

Рис. 2.6. Структура звітності ФГ «Швед М.Д.»

Джерело: сформовано автором

Таким чином, фінансова звітність ФГ «Швед М.Д.» являється необхідною умовою для оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства з метою прийняття оптимального та вірного управлінського рішення. Витрати операційної діяльності ФГ «Швед М.Д.» відображаються в Звіті про фінансові результати в розрізі економічних елементів, що становить необхідну інформацію для аналізу і аудиту.

Висновки до 2 розділу

Фермерське господарство ФГ «Швед Микола Дмитрович» займається вирощуванням зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур.

Ведення бухгалтерського обліку в ФГ «Швед М.Д.» здійснюється відповідно до чинного законодавства України за комп'ютерною формою обліку бухгалтерською службою на чолі з головним бухгалтером. Організацію бухгалтерського обліку на підприємстві здійснює виконавчий директор.

Бухгалтерський облік витрат на виробництво продукції рослинництва багато в чому ускладнюється галузевими особливості і безпосередньо залежить як від економічних, так і від природних і біологічних факторів, що впливають на процес виробництва і вихід готової продукції.

Фінансова звітність ФГ «Швед М.Д.» являється необхідною умовою для оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства з метою прийняття оптимального та вірного управлінського рішення. Витрати операційної діяльності ФГ «Швед М.Д.» відображаються в Звіті про фінансові результати в розрізі економічних елементів, що становить необхідну інформацію для аналізу і аудиту.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 3

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ В УПРАВЛІННІ ВИТРАТАМИ
ВИРОБНИЦТВА ТА ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА3.1. Методичні прийоми внутрішнього контролю витрат
виробництва та виходу продукції рослинництва

В системі управління підприємством і його підрозділами важливу роль відіграє контроль. Від своєчасності і повноти контролю готової продукції, її збереження і вибуття залежать результати фінансово-господарської діяльності підприємства. Велику увагу слід приділяти обліку готової продукції і як можна якісніше здійснювати перевірки шляхом впровадження системи внутрішнього контролю. Слід розробити методiku проведення внутрішнього контролю готової продукції рослинництва в сільськогосподарських підприємствах.

В аграрних підприємствах спостерігається низька ефективність функціонування системи внутрішнього контролю, вона зумовлена недостатнім розумінням значення контролю, а також відсутністю теоретичних і практичних напрацювань за методикою внутрішнього контролю [1].

Перевагою внутрішнього контролю є те, що він здійснюється як попередній, поточний (оперативний) і подальший. Він може бути документальним, фактичним і комбінованим; може проводитися у вигляді ревізії, тематичної перевірки, службового розслідування. У зв'язку з цим внутрішній контроль є одним з найбільш ефективних (за умови вмілого використання функцій контролю) методів контролю органів управління підприємства.

Особливість внутрішнього контролю операцій з готовою продукцією полягає в складі і змісті застосовуваних процедур і послідовності їх виконання.

Це обумовлено тим, що операції по руху сільськогосподарської продукції численні і відрізняються різноманітністю і специфікою, на їх відображення в обліку і відповідно контроль впливають сезонність оприбуткування готової

продукції рослинництва; нерівномірний вихід продукції тваринництва (по місяцях); специфічність напрямків використання готової продукції (продаж, видача в якості натуроплати, використання для внутрішньогосподарських цілей підприємства).

До основних завдань контролю готової продукції рослинництва можна віднести наступні:

- перевірка правильності та своєчасності оформлення документів по руху готової продукції рослинництва;

- контроль за відвантаженням продукції і розрахунками з покупцями і замовниками відповідно до укладених договорів;

- перевірка правильності оформлення операцій в бухгалтерському та податковому обліку та точності визначення фінансового результату від реалізації готової продукції рослинництва.

Основними джерелами інформації для контролю готової продукції рослинництва, а саме зерна, є: путівки на вивезення продукції з поля, реєстр приймання зерна та іншої продукції з поля, талони шофера і комбайнера, реєстр приймання зерна вагарем, накладні, рахунка-фактури, товарно-транспортні накладні. При контролі продукції овочівництва необхідно

вивчити дані наступних документів: щоденники надходження сільськогосподарської продукції, якщо продукція відправляється на реалізацію – товарно-транспортні накладні; якщо продукція передається на склад – накладні, книга складського обліку, звіт про рух товарно-матеріальних цінностей

При контролі оприбуткування кормових культур аудитор перевіряє акти приймання грубих і соковитих кормів. Якщо продукція рослинництва підлягає переробці, то перевіряють також звіти про переробку продукції.

Перевіряючому необхідно провести зустрічну перевірку первинних документів з оприбуткування продукції рослинництва з матеріалами інвентаризації, картками складського обліку, картками кількісно-суммового обліку, звітами про рух товарно-матеріальних цінностей, оборотними

відомостями; журналом реєстрації довіреностей; відомостями аналітичного обліку з покупцями і замовниками; журналом-ордером з обліку готової продукції рослинництва; головного книгою.

У процесі здійснення внутрішнього контролю витрат виробництва та виходу продукції рослинництва аудитор ФГ «Швед М.Д.» застосовує низку методичних прийомів (рис. 3.1).

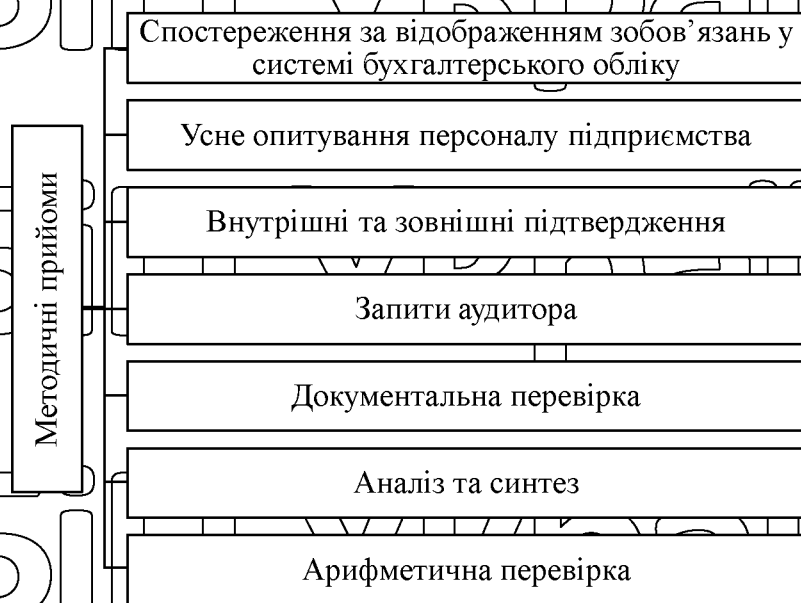

Рис. 3.1. Методичні прийоми при здійсненні внутрішнього контролю витрат виробництва та виходу продукції рослинництва

Джерело: сформовано автором

Процес внутрішнього контролю витрат виробництва та виходу продукції рослинництва на ФГ «Швед М.Д.» здійснюється за такими аналітичними процедурами (рис. 3.2).

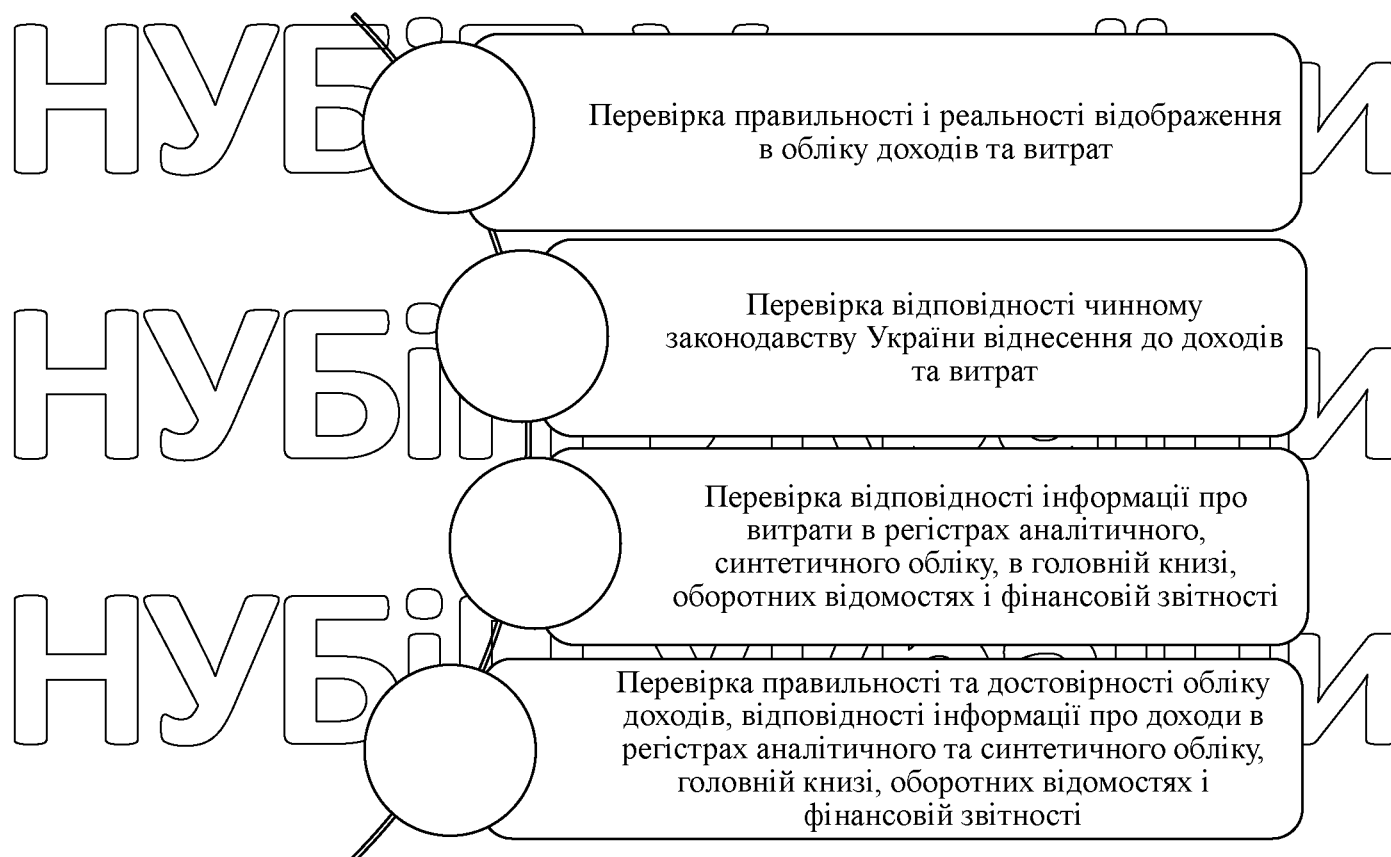

Рис. 3.2. Аналітичні процедури при проведенні внутрішнього контролю витрат виробництва та виходу продукції рослинництва

Джерело: сформовано автором

З метою скорочення часу проведення внутрішнього контролю витрат виробництва та виходу продукції рослинництва із одночасним забезпеченням його якості на ФГ «Швед М.Д.» використовується певна методика здійснення внутрішнього аудиту (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Методика здійснення внутрішнього аудиту

Перелік положень	Характеристика
Загальні положення	Визначається перелік завдань та цілей внутрішнього аудиту, законів, положень, методичних вказівок і інструкцій, якими керується аудитор в процесі перевірки. При визначенні цілей слід враховувати особливості системи контролю та корпоративного управління

<p>Планування аудиту</p>	<p>План аудиторської перевірки розробляє аудитор, відповідальний за проведення перевірки, затверджує керівник служби. При складанні плану слід враховувати попередній досвід та рівень компетенції працівників служби внутрішнього аудиту. Процедури даного етапу включають визначення термінів та обсягів, перелік первинних документів, реєстрів синтетичного та аналітичного обліку, іншої документації та порядок їх використання аудитором в процесі своєї діяльності. Необхідно скласти загальний план аудиту із визначеними строками та графіками перевірки. Необхідною умовою успішного здійснення внутрішнього аудиту є розробка типової програми відповідно до затвердженого плану.</p>
<p>Розробка графіку внутрішнього аудиту</p> <p>Інформаційне забезпечення</p>	<p>На даному етапі визначають предмет, затверджують обсяг та термін проведення аудиторських перевірок, визначають методи оцінки ризику системи внутрішнього контролю. Працівники служби внутрішнього аудиту здійснюють збір, реєстрацію, узагальнюють інформацію, визначають її обсяг, місце збору, методи обробки. Оцінка на достовірність, точність, повноту та своєчасність наданої інформації</p>
<p>Оцінка діяльності систем бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю</p>	<p>Перевірка правильності організації, методології та техніки ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, відповідності діючим нормативним актам та установчим документам. Розробка і надання пропозицій щодо удосконалення організації систем обліку та внутрігосподарського контролю.</p>
<p>Фінансово-економічний аналіз</p>	<p>Проводиться фінансово-економічний аналіз, зокрема здійснюється розрахунок та оцінка коефіцієнтів ліквідності; розрахунок та оцінка фінансової стійкості, розробляється фінансова стратегія та тактика, здійснюється прогнозний аналіз впливу об'єктивних факторів та оцінка умов функціонування на перспективу.</p>

<p>Систематизація результатів перевірки</p>	<p>Результати своєї роботи внутрішній аудитор оформляє у вигляді звіту, що надає можливість звернути увагу керівника на певні недоліки. На цьому етапі аудитор займається проведенням консультацій для прийняття ефективних управлінських рішень та бере участь у пошуках рішень у випадку виникнення суперечностей</p>
---	---

Джерело: сформовано автором

Застосування на практиці узагальнених напрямів організування й методики внутрішнього контролю витрат виробництва та виходу продукції рослинництва надає можливість для поліпшення шляху формування інформації щодо підвищення ефективності її використання системою управління ФГ «Швед М.Д.».

3.2. Методика внутрішнього контролю витрат виробництва та виходу продукції рослинництва і її вплив на результати діяльності підприємства

У структурі всіх компаній є підрозділи, що здійснюють контрольні функції. Як правило, всі вони здійснюють або поточний, або подальший контроль, що не може виключити майбутні зловживання і порушення, щодо активів компанії. Контроль повинен носити комплексний і системний характер, ґрунтуючись на аналізі історичних даних, особливості технології виробництва і бізнес-процесів, існуючої організаційно-управлінської та фінансової структури, регіональних особливостях, порядку консолідації бюджетів та звітності, і т. д.

З метою формування комплексної системи внутрішнього контролю на ФГ «Швед М.Д.» розроблений блок внутрішніх регламентів з порядком взаємодії всіх підрозділів компанії, з урахуванням порядку розрахунків з керуючою компанією, фінансування структурних одиниць і т. д.

Методика проведення внутрішніх контрольних процедур з обліку готової продукції рослинництва охоплює різні напрямки. Перед проведенням заходів з контролю готової продукції рослинництва з'ясується, на кого із співробітників підприємства покладено функції контролю за повнотою оприбуткування та за відвантаженням зерна з поля. Потім перевіряються документи з обліку виходу готової продукції рослинництва.

На другому етапі проведення контрольних заходів перевіряється забезпечення збереження готової продукції рослинництва на склад.

Встановлюється матеріально-відповідальні особи, відповідальні за збереження продукції, чи укладено з ними договори про повну матеріальну відповідальність, так як саме вони підписують прибуткові та видаткові документи про рух готової продукції рослинництва на складі, забезпеченість охороною в місцях зберігання продукції (на складі). Встановлюється, як організовано облік готової продукції рослинництва на току, на складах.

З'ясовується, чи ведуться відомості руху зерна та іншої продукції рослинництва на складі.

Третім етапом проведення контролю є перевірка порядку проведення інвентаризації, своєчасне відображення результатів інвентаризації в бухгалтерському обліку. Необхідно з'ясувати своєчасно чи проводиться інвентаризація, контролювати правильність і повноту відображення результатів інвентаризації в бухгалтерському обліку, встановити чи застосовуються відповідні заходи в разі виявлення недостач, втрат.

Повнота оприбуткування готової продукції рослинництва може бути також перевірена шляхом складання альтернативного балансу витрати сировини та обсягу готової продукції, виходячи з нормативних витрат. Задля перевірки обсягу виробництва продукції застосовуються дані первинних документів і виробничих звітів, актів інвентаризації незавершеного виробництва, реєстрів аналітичного та синтетичного обліку. Зіставляючи документи, що відображають технологічні процеси виробництва продукції (документи на виплату заробітної плати, дані оперативного обліку про

закладку сировини і виробництві готової продукції і т. д.), а також документацію, що підтверджує вивезення готової продукції з підприємства (рахунки-фактури, накладні та ін.), перевіряючий може виявити факти не оформлення необхідних документів на відвантаження готової продукції зі складу підприємства та відповідного невірною відображення у регістрах бухгалтерського обліку. В такому випадку в матеріалах перевірки визначається сума матеріального збитку, заподіяного підприємству, і вказуються винні в цьому посадові особи.

Наступним етапом є контроль організації синтетичного і аналітичного обліку готової продукції рослинництва. На цьому етапі вивчається процедури передачі відомостей зі складських і виробничих підрозділів в бухгалтерію для синтетичного і аналітичного обліку, проводиться звірка отриманих даних; встановлюється періодичність, своєчасність відображення в обліку виявлених розбіжностей. За даними відомості аналітичного обліку розрахунків з покупцями і замовниками перевіряється фактичний обсяг відвантаженої продукції. На основі аналітичних даних можливо не тільки визначити загальний обсяг поставок продукції сільськогосподарського підприємства в цілому, але і перевірити розрахунки з окремими покупцями і встановити, чи не відвантажувалася продукція підприємствам, які мають велику дебіторську заборгованість.

Надзвичайно дієвим методом задля удосконалення внутрішнього контролю витрат виробництва та виходу продукції рослинництва на ФГ «Швед М.Д.» є введення внутрішньогосподарського аудиту доходів і витрат.

Внутрішній аудит у практиці суб'єктів господарювання здебільшого досі залишається новим поняттям, тоді як за кордоном підрозділи внутрішнього аудиту в різних сферах діяльності функціонують ще з XIX ст.

Історично внутрішній аудит з'явився, так як управлінці підприємства мають забезпечити ефективність функціонування його підрозділу і тому потребують інформацію про наявність, рівень використання та збереженість активів. Необхідність у внутрішньому аудиті зумовлена також тим, що верхня

управлінська ланка не займається безпосередньо контролем повсякденної діяльності структурних підрозділів суб'єкта господарювання, тому й існує потреба в інформації, що формується на більш низькому рівні [29].

Внутрішній аудит передбачає діяльність служби внутрішнього аудиту або внутрішнього аудитора, який є штатним працівником підприємства.

Відповідно до п. МСА 610 «Розгляд роботи внутрішнього аудиту» внутрішнім аудитом є діяльність з оцінювання, що організовується в межах господарюючого суб'єкта та яку здійснює відокремлений відділ.

Тому на ФГ «Швед М.Д.» необхідно ввести нову штатну одиницю «внутрішній аудитор», адже обсяги діяльності фермерського господарства поки не є настільки великими, щоб створювати цілу службу.

Внутрішній аудит господарства полягає у здійсненні перевірок та проведенні оцінки, як правило, певних елементів (рис. 3.3).

Рис. 3.3. Основні елементи внутрішнього аудиту на ФГ «Швед М.Д.»

Джерело: сформовано автором

Внутрішній аудитор, як правило, нестиме відповідальність перед керівником фірми за спостереженням і контролюванням як функціонує система бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю. У його

безпосередні функції повинні входити формування рекомендації з удосконалення цих систем, проведення експертизи фінансової та оперативної інформації, огляд коштів, контроль виконання всіма підрозділами підприємства його внутрішньої політики щодо здійснення діяльності.

Внутрішній аудитор на відміну від зовнішнього є підконтрольним керівнику в більшій мірі, тому в нього при вирішенні окремих завдань є більша довіра до внутрішнього аудитора, ніж до зовнішнього, адже він прагне впевненості в нерозголошенні інформації.

Метою проведення внутрішнього контролю витрат виробництва та виходу продукції рослинництва є встановлення об'єктивної інформації про суми доходів та витрат, відображених у фінансовій звітності, формування думки аудитора про достовірність, законність, повноту й об'єктивність операцій, які відображені в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності, донесення результатів своєї роботи у вигляді звіту, який надає можливість звернути увагу керівництва на відповідні проблеми й недоліки.

Завдання внутрішнього контролю витрат виробництва та виходу продукції рослинництва наведено на рис. 3.4.

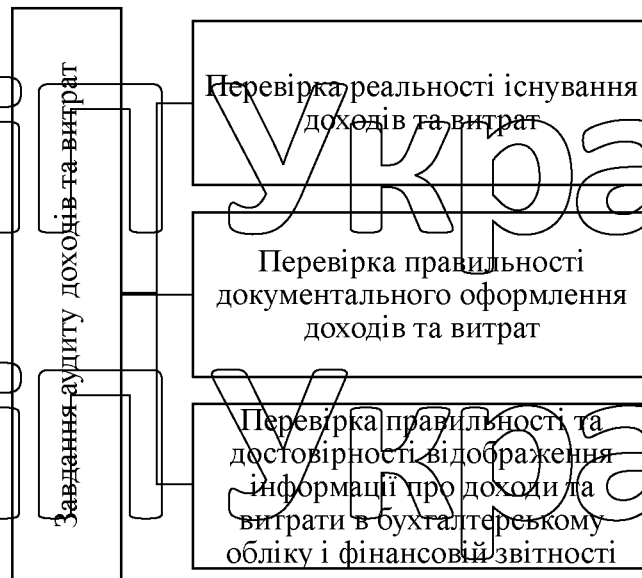

Рис. 3.4. Завдання внутрішнього аудиту доходів та витрат

Джерело: сформовано автором

Метою внутрішньої перевірки фахівцем доходів і витрат є визначення певних моментів (рис. 3.5).

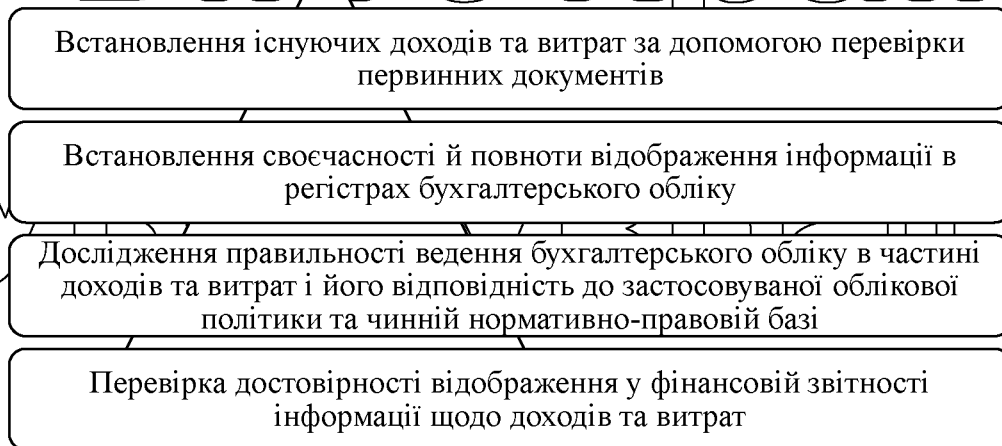

Рис. 3.5. Мета внутрішньоаудиторської перевірки

Джерело: сформовано автором

Проведення внутрішнього контролю витрат виробництва та виходу продукції рослинництва, починаючи з моменту її оприбуткування до моменту реалізації надзвичайно важливо, так як від повноти оприбуткування готової продукції, її збереження і правильності обліку залежать результати фінансово-господарської діяльності підприємства, при цьому необхідно чітко сформулювати основні підходи, що дозволяють найбільш якісно і ефективно здійснювати внутрішній контроль готової продукції на підприємстві.

3.3. Узагальнення матеріалів контролю для прийняття управлінських рішень щодо раціонального управління витратами виробництва та виходу продукції рослинництва

Для забезпечення успішної діяльності в умовах ринку кожна компанія прагне одержати конкурентні переваги за комерційними характеристиками товару або послуги, такі у засобах його просування на ринку. Потрібний вибір пріоритетів і виробітку стратегії, найбільшою мірою відповідної тенденціям розвитку ринкової ситуації і що найкращим способом використовує сильні

сторони діяльності компанії. На відміну від тактичних дій на ринку стратегія має бути спрямована на забезпечення переваг над конкурентами в довгостроковій перспективі. Завоювання і утримання конкурентної переваги є чи не найголовнішим завданням для компанії, оскільки саме це забезпечить їй надійне джерело отримання прибутку. Компанія має конкурентну перевагу, коли вона краще за своїх конкурентів долає сили конкуренції, а її конкурентна стратегія є успішною, якщо компанія отримує вищий прибуток.

Вплив комп'ютерної обробки економічної інформації на бухгалтерський облік наведено на рис. 3.6.

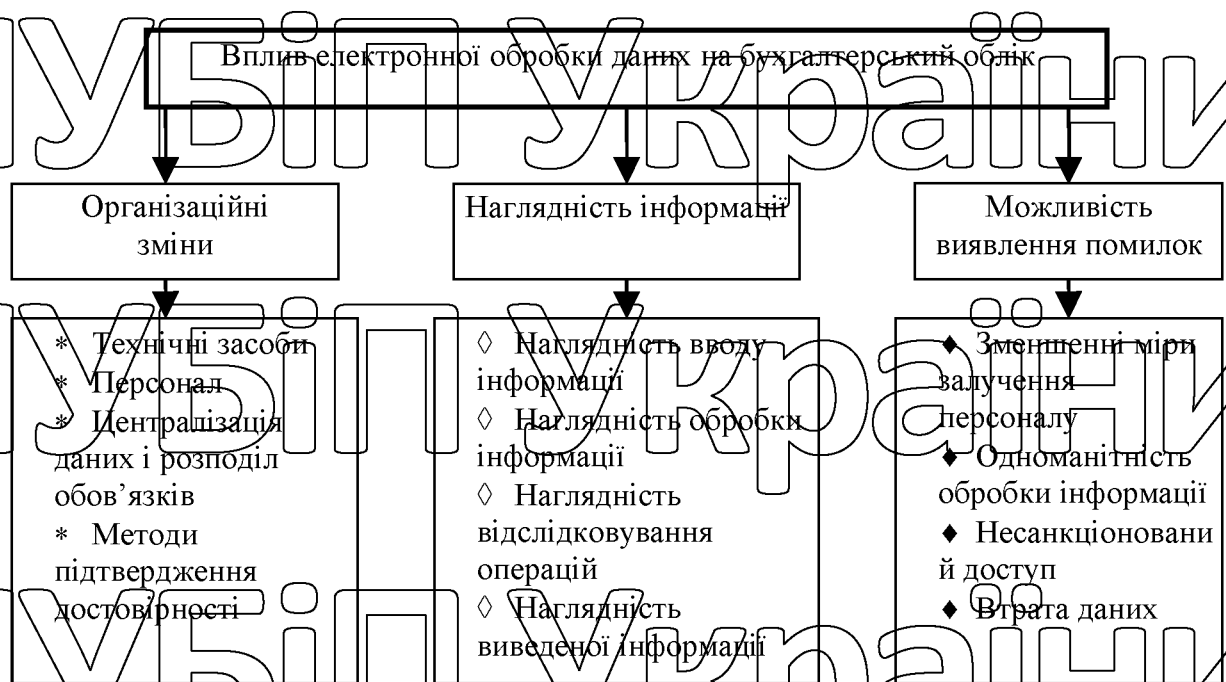

Рис. 3.6. Схема впливу комп'ютерної обробки економічної інформації на бухгалтерський облік

Організація обліку витрат, як і будь-якого виду господарських операцій, має починатися із вибору відповідного програмного забезпечення.

Вдосконалення документообороту з обліку операційних витрат та собівартості реалізованої продукції – одне з найважливіших питань з методології й організації бухгалтерського обліку, які необхідно вирішити в сучасних умовах.

В цілях покращення організації документообороту по об'єкту дослідження на базовому підприємстві повинні бути розроблені раціональні

маршрути проходження документів через виконавців. Перед бухгалтерами зараз постають все нові проблеми ведення бухгалтерського обліку у зв'язку з недосконалістю нормативної бази, нестабільністю економічної ситуації в Україні, розвитком інфляційних процесів. В сучасних умовах великого значення набуває застосування ПЕОМ при вирішенні задач обліку.

Витизняний ринок програмних продуктів автоматизації бухгалтерського обліку представлений широким спектром систем різного рівня складності та функціонального наповнення. Але жоден з запропонованих пакетів не дозволяє повністю автоматизувати процедуру

формування облікової політики у відокремленому модулі на стадії планування облікової системи. Зокрема, програма «1 С: Бухгалтерія 8.0» в меню «Облікова політика» пропонує лише вибір варіантів розрахунку собівартості матеріально-виробничих запасів та методу «директ-костинг» для списання витрат.

Жодна з існуючих на цей час програм не дозволяє сформувати наказ про облікову політику в електронному вигляді з мінімальними затратами часу та праці облікового персоналу. Дослідження свідчить, що в більшості випадків до формування облікової політики на українських підприємствах підходять

формально. Тому для підвищення ефективності процесу формування облікової політики необхідно створити математичну, програмну і технічну базу розробки і впровадження моделі облікової політики в комп'ютерному середовищі.

Основними передумовами для цього є те, що:

1. Процес формування облікової політики носить варіативний характер, представляє собою вибір одного варіанту ведення і організації бухгалтерського обліку з декількох, що допускаються законодавчими актами системи нормативного регулювання бухгалтерського обліку та може бути легко алгоритмізованим.

2. Елементи облікової політики мають знайти подальше відображення у відповідних облікових довідниках алгоритмів бухгалтерських розрахунків та

відображенні господарських операцій. Тобто автоматизований процес складання облікової політики дозволить автоматизувати і ці процеси.

3. Саме автоматизоване складання облікової політики, як бази для ведення бухгалтерського обліку запобігатиме формалізованому підходу до цього процесу, зробить облікову систему більш осмисленою та підвищить ефективність використання облікової інформації у процесі управління.

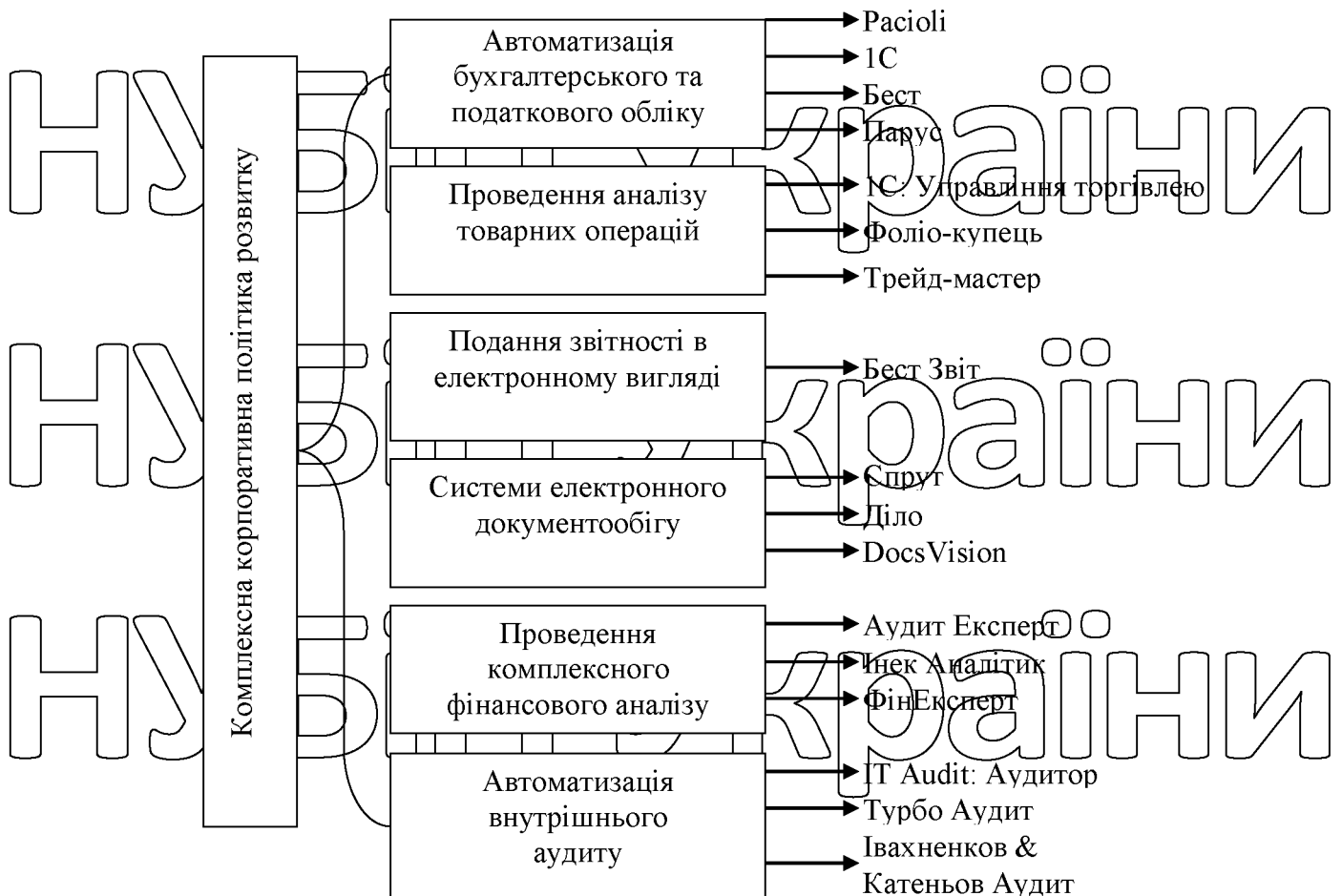
4. Автоматизоване формування облікової політики дозволить значно скоротити сукупні витрати часу на:

- складання наказу про облікову політику;

- приведення облікової системи у відповідність до прийнятої облікової політики (оновлення довідників, коригування алгоритмів проведення і т. ін.).

Дослідження інформаційних систем і технологій, що використовуються на підприємствах роздрібної торгівлі дозволило виділити окремі пакети прикладних програм, що призначені для вирішення спеціалізованих завдань на різних рівнях управління (рис. 3.7).

Організація обліку витрат, як і будь-якого виду господарських операцій, має починатися із вибору відповідного програмного забезпечення.

НУБІП України

Рис. 3.7. Програмні продукти комплексної автоматизації сільськогосподарських підприємств

Джерело: сформовано автором

НУБІП України

Таким чином, на сьогоднішньому етапі розвитку бухгалтерського обліку роль бухгалтера не зводиться тільки до чіткого виконання інструкцій та вказівок. Вищезгаданим законом йому надається широке поле для професійної творчості, розвитку його професійної думки.

НУБІП України

Вдосконалення документообороту з обліку операційних витрат та собівартості реалізованої продукції – одне з найважливіших питань з методології й організації бухгалтерського обліку, які необхідно вирішити в сучасних умовах.

НУБІП України

В цілях покращення організації документообороту по об'єкту дослідження на ФГ «Швед М.Д.» необхідно розробити раціональні маршрути проходження документів через виконавців. Перед бухгалтерами зараз постають все нові проблеми ведення бухгалтерського обліку у зв'язку з недосконалістю нормативної бази, нестабільністю економічної ситуації в Україні, розвитком інфляційних процесів. В сучасних умовах великого значення набуває застосування ПЕОМ при вирішенні задач обліку.

НУБІП України

Дослідження програмних продуктів, які забезпечують комплексну автоматизацію торговельного процесу, показало, що найбільш поширеною на українському ринку є програмна система «Спрут». Дана система дозволяє: вести централізоване управління каталогом товарів, умовами замовлення і закупівлі; ціноутворенням, маркетинговими акціями, підтримує побудову складної господарської і географічно розподіленої структури торгової мережі;

НУБІП України

автоматизацію замовлення товарів у постачальників; підтримує контроль дотримання умов постачання; управління взаєморозрахунками з контрагентами; забезпечує автоматизовані інвентаризації; автоматизацію обробки і виробництва товарів під власними торговими марками; управління

НУБІП України

торгівельним устаткуванням і вагами; управління розміщенням товарів на полицях; побудову дисконтних і бонусних систем, систем лояльності; інтеграцію з банківськими і платіжними системами, з широким спектром касового устаткування, з системами відео спостереження. Система «Спрут» має гнучку аналітичну платформу (оперативна, консолідована, аналітика товарного руху, закупівель, запасів, торгівлі (аж до чека), клієнтів, постачальників, ABC-аналіз) тощо. А також має модуль територіально-розподіленого електронного документообігу.

Беручи до уваги широкі функціональні можливості розглянутої системи пропонуємо впровадити в практичну діяльність ФГ «Швед М.Д.» структуру системи розподіленого ведення електронного документообігу, яка об'єднує всі блоки інформаційної системи (бухгалтерського обліку та базується на використанні програмної системи «Спрут» (рис. 3.5).

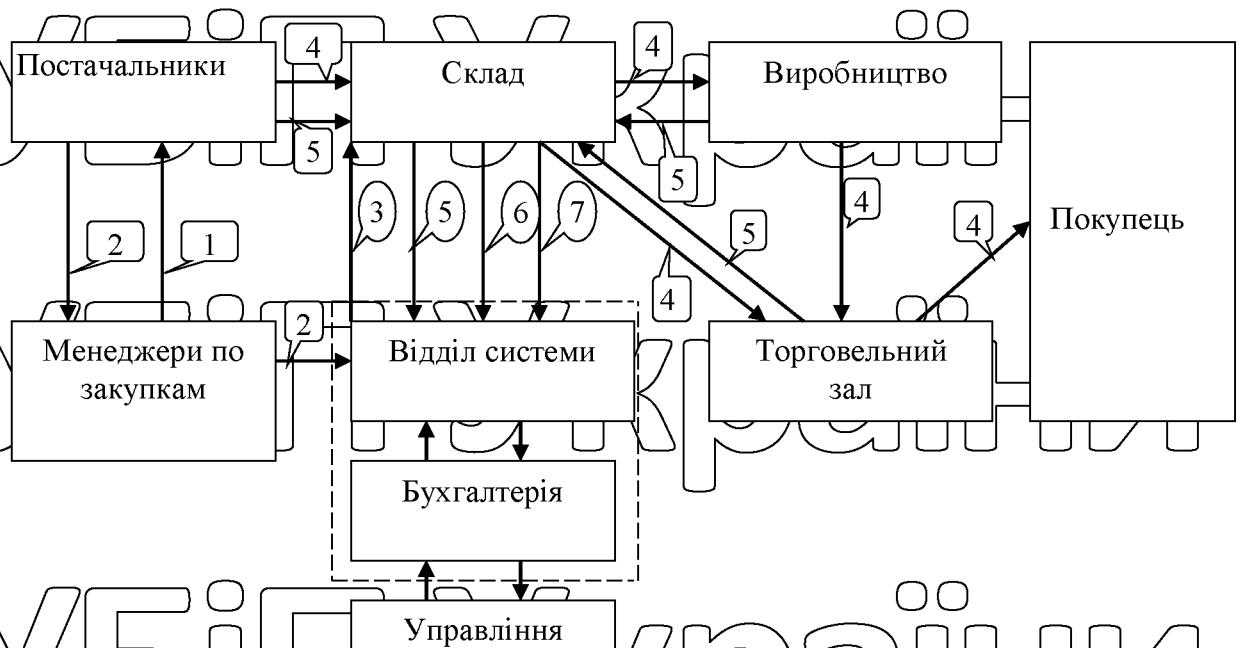

Рис. 3.8. Система електронного документообігу:

- 1 – замовлення товару
- 2 – підтвержене постачальником замовлення
- 3 – заявка на приймання товару на склад
- 4 – товар
- 5 – накладна постачальника на отриманий товар
- 6 – заявка на отримання товару зі складу
- 7 – накладна на внутрішнє переміщення товару

Джерело: сформовано автором

Впровадження запропонованої системи електронного документообігу, при взаємодії з постачальниками мережі дозволить перевести в електронний формат наступні типи первинних документів:

1. **Замовлення** – звичне «замовлення на постачання товарів».

Відправляється із підприємства роздрібною торгівлі постачальнику. У документі вказується час в який постачальник зобов'язується доставити товар в задану точку, найменування товарів, а також ціни на товари.

2. **Повідомлення про відвантаження товарів** – документ відправляється

постачальником у бік підприємства роздрібною торгівлі. В ньому вказується асортимент товару, який відправляється, його кількість і вартість.

3. **Повідомлення про отримання** – документ відправляється з боку підприємства роздрібною торгівлі постачальнику. В повідомленні вказується

асортимент товару, який надійшов, в разі пошкодження товару, вказується кількість пошкодженого товару тощо.

4. **Рахунок на оплату товарів** – служить інструментом для погодження цін. Рахунок повинен обов'язково бути підписаний електронним цифровим підписом підприємства, який надається авторизованим центром сертифікації.

Комплексна автоматизована система, що враховує кількісні та якісні показники, є важливим елементом системи внутрішнього контролю її впровадження направлено на підвищення оперативності та достовірності

даних управлінського і бухгалтерського обліку, фінансових результатів діяльності компанії, а також на запобігання розкрадань і зловживань щодо активів.

Висновки до 3 розділу

Проведення внутрішнього контролю витрат виробництва та виходу продукції рослинництва, починаючи з моменту її оприбуткування до моменту реалізації надзвичайно важливо, так як від повноти оприбуткування готової

продукції, її збереження і правильності обліку залежать результати фінансово-господарської діяльності підприємства. При цьому необхідно чітко сформулювати основні підходи, що дозволяють найбільш якісно і ефективно здійснювати внутрішній контроль готової продукції на підприємстві.

Метою проведення внутрішнього контролю витрат виробництва та виходу продукції рослинництва є встановлення об'єктивної інформації про суми доходів та витрат, відображених у фінансовій звітності, формування думки аудитора про достовірність, законність, повноту й об'єктивність операцій, які відображені в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності, донесення результатів своєї роботи у вигляді звіту, який надає можливість звернути увагу керівництва на відповідні проблеми й недоліки.

В цілях покращення організації документообороту по об'єкту дослідження на ФГ «Швед М.Д.» необхідно розробити раціональні маршрути проходження документів через виконавців. Перед бухгалтерами зараз постають все нові проблеми ведення бухгалтерського обліку у зв'язку з недосконалістю нормативної бази, нестабільністю економічної ситуації в Україні, розвитком інфляційних процесів. В сучасних умовах великого значення набуває застосування ПЕОМ при вирішенні задач обліку.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ВИСНОВКИ

Витрати підприємства є одним із найважливіших і одним із

трудомістких об'єктів обліку, контролю, аналізу. Від правильності їх визначення залежить точність розрахунку фінансового результату діяльності підприємства.

Загальновиробничі витрати в більшій своїй величині (змінні і розподілені постійні) списуються на виробничу собівартість продукції.

За місцем виникнення загальновиробничі витрати є витратами конкретного цеху чи одного виробничого підрозділу.

Загальновиробничі витрати поділяються на постійні і змінні. Такий поділ витрат має важливе значення як для правильного списання і розподілу цих витрат між окремими видами об'єктів обліку витрат, так і для контролю за накладними витратами.

Всі витрати операційної діяльності, в тому числі загальновиробничі, формуються в розрізі економічних елементів і статей витрат. Елементи витрат наводяться в Н(С)БО 16 «Витрати», а перелік статей витрат може встановлюватись підприємством самостійно.

Підприємство повинно постійно удосконалювати облік витрат сільськогосподарської продукції у відповідності з новими тенденціями. Щоб підприємство залишалося конкурентоспроможним, його управлінці повинні проводити періодичний аналіз господарської діяльності. Особливо у частині обліку витрат, адже саме цей елемент облікового процесу формує собівартість виготовленої сільськогосподарської продукції. А вона, як відомо, тісно пов'язана з прибутком.

Основним завданням управлінського обліку загальновиробничих витрат є правильне їх відображення за місцями виникнення і економічно обгрунтований розподіл і віднесення на собівартість окремих видів продукції. Від виконання цих завдань залежить коректність контролю за формуванням

цих витрат і правильність розрахунку повної собівартості продукції, що має важливе значення для ціноутворення.

Фермерське господарство ФГ «Швед Микола Дмитрович» займається вирощуванням зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур.

Бухгалтерський облік витрат на виробництво продукції рослинництва багато в чому ускладнюється галузевими особливостями і безпосередньо залежить як від економічних, так і від природних і біологічних факторів, що впливають на процес виробництва і вихід готової продукції.

В аграрних підприємствах спостерігається низька ефективність функціонування системи внутрішнього контролю, вона зумовлена недостатнім розумінням значення контролю, а також відсутністю теоретичних і практичних напрацювань за методикою внутрішнього контролю.

Застосування на практиці узагальнених напрямів організування й методики внутрішнього контролю витрат виробництва та виходу продукції рослинництва надає можливість для поліпшення шляхом формування інформації щодо підвищення ефективності її використання системою управління ФГ «Швед М.Д.».

З метою формування комплексної системи внутрішнього контролю на ФГ «Швед М.Д.» розроблений блок внутрішніх регламентів з порядком взаємодії всіх підрозділів компанії, з урахуванням порядку розрахунків з керуючою компанією, фінансування структурних одиниць і т. д.

Надзвичайно дієвим методом задля удосконалення внутрішнього контролю витрат виробництва та виходу продукції рослинництва на ФГ «Швед М.Д.» є введення внутрішньогосподарського аудиту доходів і витрат.

Тому на ФГ «Швед М.Д.» необхідно ввести нову штатну одиницю «внутрішній аудитор», адже обсяги діяльності фермерського господарства поки не є настільки великими, щоб створювати цілу службу.

Організація обліку витрат, як і будь-якого виду господарських операцій, має починатися із вибору відповідного програмного забезпечення.

Вдосконалення документообороту з обліку операційних витрат та собівартості реалізованої продукції – одне з найважливіших питань з методології й організації бухгалтерського обліку, які необхідно вирішити в сучасних умовах.

В цілях покращення організації документообороту по об'єкту дослідження на ФГ «Швед М.Д.» необхідно розробити раціональні маршрути проходження документів через виконавців. Перед бухгалтерами зараз постають все нові проблеми ведення бухгалтерського обліку у зв'язку з недосконалістю нормативної бази, нестабільністю економічної ситуації в Україні, розвитком інфляційних процесів. В сучасних умовах великого значення набуває застосування ПЕОМ при вирішенні задач обліку.

Веручи до уваги широкі функціональні можливості розглянутої системи пропонуємо впровадити в практичну діяльність ФГ «Швед М.Д.» структуру системи розподіленого ведення електронного документообігу, яка об'єднує всі блоки інформаційної системи бухгалтерського обліку та базується на використанні програмної системи «Спрут».

Комплексна автоматизована система, що враховує кількісні та якісні показники, є важливим елементом системи внутрішнього контролю її впровадження направлено на підвищення оперативності та достовірності даних управлінського і бухгалтерського обліку, фінансових результатів діяльності компанії, а також на запобігання розкрадань і зловживань щодо активів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атамас П. Й. Бухгалтерський облік у галузях економіки: навч. посіб. для студ. вищ. навч.закл. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 392 с.
2. Базилевича В.Д. Економічна теорія: Політекономія: підруч. Київ: «Знання-Прес», 2010. 284 с.
3. Бенько М. М. Інформаційні системи і технології в бухгалтерському обліку: монографія. Київ: КНТЕУ, 2010. 336с.
4. Білецька Н. П., Боднар М. М. Організація та методика обліку витрат підприємницької діяльності. *Бухгалтерський облік і аудит*, 2009. № 10. С 38-44.
5. Білуха М. Т. Теорія бухгалтерського обліку: підруч. Київ. 2000. 690 с.
6. Бутинець Т. А., Чижевська Л. В., Береза С. Л. Бухгалтерський облік для менеджерів та економістів: навч. посіб. Житомир: ПП «Рута», 2000. 670 с.
7. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів». 8-ме вид., доп. і перероб. Житомир: ПП Рута, 2009. 912 с.
8. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник для студентів вузів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит». Вид. 2-е, доп. і перероб. Житоми : ЖІТІ, 2000. 640 с.
9. Буфатіна І. Особливості обліку витрат на виробничих підприємствах. *Все про бухгалтерський облік*. 2000. № 32. С. 45-49.
10. Волод'янова О. Додаток ВЗ – «Витрати на збут» *Дебет-Кредит: додаток до газ. «Контракти»*. 2011. № 27. С. 96-101.
11. Войнаренко М. П. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 485 с.
12. Волкова І. А. Фінансовий облік-1: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2008. 228 с.

13. Грещак М. Г., Коцюба О. С. Бухгалтерський облік: нормативно-правові документи. Коментар: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 656 с.

14. Гура Н. О. Облік видів економічної діяльності: підручник для студ. вищ. навч. закл. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 392 с.

15. Гуцаленко Л. В. Методологічні засади обліку витрат у міжнародних облікових стандартах. *Бухгалтерія. Податки. Бізнес*. 2009. № 14. С. 89-96.

16. Дерій В. Термін «витрати» та його трактування для потреб обліку і контролю. *Галицький економічний вісник*. 2010. № 1(26). С. 154-160.

17. Дзюбик С., Ривак О. Основи економічної теорії. підруч. Київ: «Основи», 2004. 234 с.

18. Долгожданський М. І., Долгожданський А. М. Бухгалтерський облік в Україні з використанням Положень (стандартів) бухгалтерського обліку: навч. посіб. Львів: Львівський банківський інститут НБУ, 2008. 494 с.

19. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

20. Карпенко О. В. Неповна собівартість: теорія і практика обліку, аналізу, контролю. монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. 241 с.

21. Ковальчук К. Ф. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 326 с.

22. Кужельний М. В. Організація обліку: підручник для студ. вищ. навч. закл. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 351 с.

23. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: монографія. Київ: КНЕУ, 2001.

24. Лень В. С. Фінансовий облік: навч. посіб. Київ: Академія, 2011. 608 с.

25. Лень В. С., Гливенко В. В. Бухгалтерський облік в Україні. основи та практики: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2008. 576 с.

26. Лишиленко О. В. Бухгалтерський облік: підруч. Київ: Центр навчальної літератури, 2009. 623 с.

27. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, затверджений Міністерством аграрної політики України від 18 травня 2001 року № 132. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/y0132555-01/page>

28. Москаленко А. М., Киценко П. Ф. Економіка підприємства: навч. посіб. Київ: «Арістей», 2007. 258 с.

29. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом МФУ від 07.02.2013 № 73. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

30. Нашкерська Г. В. Фінансовий облік посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Кондор, 2009. 503 с.

31. Нашкерська Г. В. Бухгалтерський облік: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2004. 464 с.

32. Олійник О. В. Реформування бухгалтерського обліку в Україні. Луганськ: Футура ДСД «Лугань», 2008. 246 с.

33. Податковий кодекс України, чинний від 01.01.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

34. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджено наказом МФУ від 31 грудня 1999 № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

35. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

36. Прохар Н. В. Облік доходів, витрат і фінансових результатів: проблеми теорії та практики: монографія. Полтава: ПУЕТ, 2012. 260 с.

37. Реслер М. В. Облік витрат та доходів операційної діяльності: монографія; Мукачів. держ. ун-т. Мукачєво. Карпатська вежа, 2009. 205 с.

38. Романчик К. В. Організація та методика бухгалтерського обліку договірною процесу (на прикладі діяльності промислових підприємств України): дис. кандидата екон. наук: 08.06.04. Житомир, 2005. С. 187.

39. Рудницький В. С., Лазаришина І. Д., Бачинський В. І., Поліщук В. Л. Організація первинного обліку та економічного аналізу: навч. посіб. Київ: ВД «Професіонал», 2010. 480 с.

40. Садовська І. Б. Фінансовий облік: навч. посіб. Луцьк: Навч.-вид. від. ЛНТУ, 2011. 510 с.

41. Сіменко І. В. Аналіз господарської діяльності: навч. посіб. Київ: Центр унбової літератури, 2013. 357 с.

42. Скрипник М. І. Розвиток бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю витрат та калькулювання собівартості продукції: монографія. Житомир, 2011. 732 с.

43. Сопко В. В. Бухгалтерський облік на підприємстві: навч. посібник для студентів вищих навч. закладів. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 310 с.

44. Сопко В., Гуцайлюк З., Щирба М., Бенько М. Бухгалтерський облік: навч. посіб. для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. Тернопіль: «Астон», 2005. 496 с.

45. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник. Вид. 5-е, переробл. і допов. Київ: Алерта, 2011. 973 с.

46. Ткаченко Н. М. Теоретико-методологічні проблеми формування фінансового обліку. Київ: А.С.К., 2005. 324 с.

47. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підруч. Київ: «Алерта», 2011. 976 с.

48. Хом'як Р. Л. Бухгалтерський облік та оподаткування: навч. посіб. Бухгалтерський центр «Ажур», 2010. 1220 с.

49. Церетелі Л. Облік у виробництві продукції. *Вісник податкової служби України*. 2000. № 47. С. 50-57.

50. Чеснакова Л. С. Бухгалтерський облік: навч. посіб. Київ: КНТЕУ, 2009. 397 с.

51. Швєнь В. Г. Теорія бухгалтерського обліку: підруч. Київ: «Знання», 2015. 572 с.

52. Юрченко К. Облік витрат виробництва та калькулювання продукції у промисловості. *Вісник податкової служби*. 2001. № 30. С. 96-103.

53. Янчева Л. М. та ін. Інформаційні системи та технології в обліку: навч. посіб. Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі, 2011. 277 с.

54. Accounting trends in the modern world / N. Melnyk et al. *Independent journal of management & production*. 2020. Vol. 11, no. 9. P. 2403. URL: <https://doi.org/10.14807/ijmp.v11i9.1430> (date of access: 03.11.2023).

55. Digital accounting: innovative technologies cause a new paradigm / I. Spilnyk et al. *Independent journal of management & production*. 2022. Vol. 13, no. 3. P. s215–s224. URL: <https://doi.org/10.14807/ijmp.v13i3.1991> (date of access: 03.11.2023).

56. Institutionalism in Accounting: a requirement of the times or a mechanism of social pressure? / N. Semenysheva et al. *Independent journal of management & production*. 2020. Vol. 11, no. 9. P. 2516–2541. URL: <https://doi.org/10.14807/ijmp.v11i9.1440> (date of access: 03.11.2023).

57. Institutionalization of Accounting and Auditing Services in Ukraine: Genesis, Evaluation, Analysis/ Olena Antoniuk, Petro Kutsyk, Olena Kolesnikova. et al. *Independent Journal of Management & Production (Special Edition ISE, S&P)*. Vol. 12 No. 3 (2021). P.123-137

URL: <https://doi.org/10.14807/ijmp.v12i3.1530> (date of access: 03.11.2023)

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України